

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

December 9
1970

MALI OGLASI

Prodaj češko bokarico 7 × 57 R — 12/70, z daljnogledom Zeiss 4 × 32, menjalne cevi 12/70—12/70, in istrskega goniča, starega 6 let, primerne za pleme, s prav dobro oceno. Cena po dogovoru. Silvo Javornik, Prebold 28 pri Celju.

Prodaj psički, lovski terierki, stari 4 mesece, odličnih staršev. Franc Hajnžič, Kušernik 24, p. Pernica pri Mariboru.

Prodaj kdl. istrskega goniča, starega 13 mesecev, s prav dobro oceno in uspešnega na krvnem sledu na tekmi v Kočevju. Cena po dogovoru. Franc Bartol, Vinice 12, p. Sodražica.

Prodaj psico, kdl. istrskega goniča, 5 let staro, s prav dobro oceno. Marko Plestenjak, Podklanec 30, p. Sodražica.

Prodaj leglo kdl. istrskih goničev, starih 10 tednov. Branko Pajnič, Bukovica, p. Ribnica na Dol.

Prodaj nov češki karabin kal. 5,6 × 35 (.22 Hornet) z daljnogledom Hensoldt — Zeiss 2,5 × 18. Cena po dogovoru. Vilhar, Ljubljana, Titova 47, tel. 24-551.

Prodaj lovskega terierja, poleženega junija 1969. Na lovu vsesplošno uporaben, zlasti za jamarjenje. Zvone Novoselec, Bohinjska Bistrica 62.

Prodaj nem. res. ptičarja, starega 8 mesecev. Tine Gubanc, Mengeš, Tomšičeva, n. h.

Prodaj 21 mesecev staro nem. kdl. ptičarko, odlično na vzrejni poljski tekmi. Oražem, Ljubljana, Prešernova 12.

Prodaj dobro ohranjeno bokarico »Zbrojevko« z menjalnimi cevmi, strelni daljnogled 3—7 × 20 in psa žimavca, 2 leti. Cena po dogovoru. Dipl. veterinar Franc Malovrh, Kranj, Pot na Jošta, tel. 22-621, int. 331.

Kupim 2 do 4 leta staro psičko — posavko, dobrega zajčjega goniča, s prav dobro ali odlično oceno in s preizkušnjo. Jože Menart, Novi svet 13, pošta Hotedršica.

Obveščam cenjene lovce, da začnem s sprejemanjem živali v prepariranje konec decembra t. l. Tone Hafner, preparator, Kranj, Škofjeloška 37.

Popravek v št. 8 (november) 1970, na strani 247, spodaj v tabeli mora biti za Naboj označba .222 Rem., kakor je pravilna zgoraj v poročilu o tem naboju.

Ur.

VAŠ NEZMOTLJIVI KAŽIPOT PO DOMOVINI IN TUJINI JE

KOMPAS JUGOSLAVIJA

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je ob svoji petdesetletnici izdalo brošuro »50 let slovenske kinologije«. Glavni namen brošure je, pri kazati zgodovinski razvoj naše kinologije, zlasti Društva ljubiteljev ptičarjev, prve pasemske organizacije v Sloveniji in Jugoslaviji. Brošura podaja zgodovinski razvoj tudi vseh drugih pasemskih organizacij od leta 1921 dalje in je bogato ilustrirana.

Brošura stane 10 din. Naročite jo na naslov: Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Ljubljana, Puharjeva 3.

Tiskarna Jože Moškrič

LJUBLJANA, NAZORJEVA 6

Telefon 21-296

TISKARNA

izdelava vseh vrst tiskovin, katalogov, časopisov, revij in knjig

KLIŠARNA

izdelava vseh vrst eno- in večbarvnih klišejev

KNJIGOVEZNICA

vezava preprostih in luksuzno opremljenih del

ŠTAMPILJARNA

izdelava vseh vrst žigov, pečatov in knjigoveških črk

ETIKETE

v vseh barvah in barvnih folijah

Foto ing. Janez Črnač: Sneg je prignal dihurja k hišam. Na zimo se rad preseli iz gozda ali s polja v človekovo naselje. V seniku, na podu, v skladovnici drv in podobnem se pripravi na prezimovanje. Že jeseni si nanosi zaloge miši in žab, najraje pa ima seveda jajca, ki jih odnaša z gnezd tako, da jih stisne med brado in prsi. Žabe z ugrizom v hrbtno živčevje tako ohromi, da so še žive, a se ne morejo premikati. Tako ima tudi pozimi na zalogi sveže žabje meso. Sicer pa dihur pozimi rad in mnogo spi, čeprav ne spada med zimske zaspance. Druge kune, h katerim spada tudi dihur, nimajo te navade.

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIII. letnik

št. 9

december-gruden 1970

Vsebina

Miha Adamič	Mednarodno sodelovanje za ohranitev vodne perjadi	258
Stane Bajt	Še o lovs kogospodarski evidenci	262
Marjan Krajnc	Lovski domovi	263
Francè Avčin	Lovske koč e v gorah	265
Alojz Govekar	Srnji prsk v letu 1970 na Goriškem	267
Drago Predan	Na planinske zajce	269
Jože Janež	Mežnarjev Tone	271
Tone Svetina	Oblak nad prepadom — IX.	272
Po lovs kem svetu:	Avstralija — H. J. Frith — prevedel Francè Cvenkel	274
Lovski oprtnik:	Razmišljanje o varstvu narave — V. Pleničar	277
	LD Čnomelj za cianovodik — J. Barič	278
	Predlog za zopetno uporabo cianovodika — B. Krže	278
	Lov s strihninom — J. Gabrijelčič	278
Vprašanja-odgovori:	Lovstvo predmet na univerzi	280
Fotoamater		280
Mladi pišejo		281
Lovska organizacija:	Letna konferenca LZ Idrija — V. Straus	281
Jubilanti		283
Umrli		284
Lovska kinologija:	Ustanovni občni zbor Društva ljubiteljev prepeličarjev — S. Kovač	285
Lovska kuhinja		287
Šaljive:	Rekorderstvo — L. Zupan	288

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet: predsednik Rastko Bradaškja, urednik in odgovorni urednik Francè Cvenkel, člani — Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 37,50 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglasom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojn a cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Mednarodno sodelovanje za ohranitev vodne perjadi

Miha Adamič

Spoštovani tovariš urednik, pošiljam vam članek, katerega, prosim, objavite kot prispevek k Evropskemu letu varstva narave. Z njim hočem prikazati današnje stanje in opozoriti na nujnost mednarodnega sodelovanja za ohranitev vodne perjadi. Prepričan sem, da pri nas posvečamo vodni perjadi premalo pozornosti

(pomanjkanje primernih prispevkov v sicer zelo kvalitetnem vsebinskem izboru revije »Lovec« kakor tudi v slovenski in zvezni lovski zakonodaji), čeprav je SFR Jugoslavija že dalj časa članica Mednarodnega biroja za raziskovanje vodne perjadi (IWRB). Nedvomno je za slovensko in jugoslovansko lovsko organizacijo ve-

lika čast, da je bil za koordinatorja Južne regije v Skupini za racionalizacijo lova vodne perjadi (HRRG) izbran dr. Valentinčič z BF v Ljubljani.

Menim, da je moralna dolžnost slovenskih lovcov po svojih močeh prispevati vsaj majhen drobec k delu v članku omenjenih mednarodnih organizacij.

Avtor

Številčno upadanje in izginjanje mnogih vrst in rodov vodne perjadi v večini evropskih, azijskih in severnoafriških dežel vzbuja upravičeno zaskrbljenost med biologi, organizacijami za varstvo narave, lovskimi strokovnjaki in lovci po svetu.

O upadanju in ogroženosti raznih vrst vodnih ptičev je slišati že dolga leta, vendar je šele v zadnjih 40 letih mogoče z gotovostjo ugotoviti njun pravi obseg na podlagi načrtnega proučevanja.

Leta 1925 so na pobudo švedskega profesorja E. Lönnberga ustanovili Mednarodni biro za raziskovanje vodne perjadi — International Wildfowl Research Bureau (IWRB), ki je za svojo prvo nalogo prevzel proučevanje in kartiranje glavnih selitvenih poti vodne perjadi s pomočjo obročkanja selivcev in racionalizacijo lova na to divjad. V ta namen so vsem evropskim deželam posredovali priporočila za skrajšanje lovne dobe vodni perjadi.

V sodelovanju z Mednarodno zvezo za varstvo narave in Mednarodnim odborom za varstvo ptic je IWRB organiziral konec leta 1962 sestanek v Tour de Valat, Camargue v Franciji, kjer je 84 delegatov iz 16 držav razpravljalo o nevarnosti, ki jo naraščajoča izsuševanja močvirnih zemljišč prinašajo vodni perjadi. Te razprave so botrovale rojstvu »Projekta MAR«, ki naj bi s sodelovanjem vseh zainteresiranih dežel prispeval k

ohranitvi še zadnjih velikih močvirij v Evropi, severni Afriki in Mali Aziji.

Leta 1963 so na prvem evropskem sestanku za ohranitev vodne perjadi (na Škotskem) podrobno obravnavali tedanje stanje populacije vodne perjadi v Evropi. Sestanek je pokazal nič kaj razveseljivo stanje. Razni rodovi in vrste vodne perjadi so v zadnjih desetletjih utrpeli različno stopnjo izgub; te izgube so najočitnejše v družini gosi.

Siva gos (Anser anser), ki je včasih gneznila pretežno po vsej gozdni coni evropskega kontinenta, se danes pojavlja le še v manjših, izoliranih skupinah. Zelo redka je postala na Madžarskem, Irskem in predvsem na Nizozemskem, kjer sploh ne gnezdi več; pojavlja se le še v času selitev. Na Finskem gnezdi le še nekaj sto parov, v gozdovih evropskega dela SZ je skoraj popolnoma izginila (v rezervatnih področjih zahodne Evrope in SZ je to stanje danes nekoliko boljše, žal pa ima le lokalni pomen in ne spreminja celotne podobe).

Ligarica, njivska gos (Anser fabalis) in grivasta gos (Branta bernicla) izginjata iz zimovališč v severozahodni Evropi. V Veliki Britaniji se je populacija grivaste gosi v primerjavi s stanjem v začetku 20. stoletja skrčila na eno četrtino. Izginjanje rdečevrate gosi (Branta ruficollis) in belolične gosi (Branta leucopsis) je danes

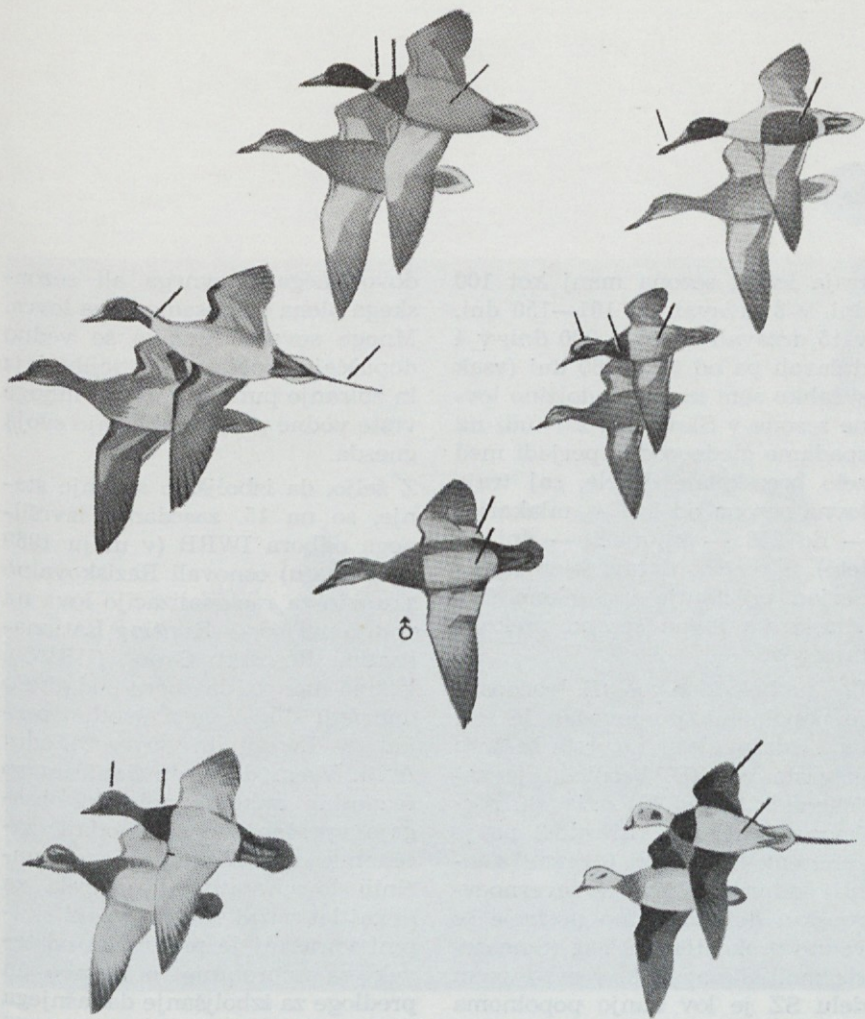
tako kritično, da morajo obe vrsti obravnavati kot zelo redko divjad in ju bo treba povsod popolnoma zaščititi.

Upadanje števila je očitno tudi pri večini rac (Anas sp.), ki gnezdi, se selijo in prezimujejo v srednji in jugozahodni Evropi ter na Balkanu. Tudi v severni Evropi je situacija podobna.

Po finskih poročilih iz leta 1960 in 1961 so najmočnejše ogrožene mlakarica (Anas platyrhynchos), sivka (Aythya ferina), regeljc (Anas querquedula); jate pasavk (Clangula hyemalis), ki med selitvami preletavajo južno Finsko, so se od leta 1930 do danes skrčile na desetino nekdanjega števila. Podobno izginja mlakarica tudi na Irskem. V evropskem delu SZ je najmočnejše upadlo število dolgotrepk (Anas acuta), konopnic (Anas strepera), žličaric (Anas clypeata) in sivk (Aythya ferina).

Nič boljše stanje ni v družini kljunačev (Scolopacidae) in med drugimi predstavniki reda pobrežnikov (Limicolae).

V nasprotju z izginjanjem divjih gosi, rac in pobrežnikov je opaziti nagel številčni porast vseh vrst labodov (Cygnus sp.) v Evropi in evropskem delu SZ. Ni dvoma, da je ta razveseljiva sprememba posledica popolne prepovedi lova in zaštite labodov v vseh predelih, kjer gnezdi in prezimujejo. Ta labodji primer nam zgovorno dokazuje, kako pomembno vlogo imajo tudi taki varstveni ukrepi za

Zgoraj levo mlakarica (temna glava, temne prsi, svetel trebuh, bel vratni obroček, desno žličarica (temen trebuh, bele prsi, širok kljun). — V drugi vrsti levo dolgorepka (bele prsi, dolg tanek vrat, dolg šilast rep), desno regeljc (majhna rasa, bel trebuh, temen sprednji del). — V sredi konopnica samec (bel trebuh, belo polje na zadnjem robu peruti). — Spodaj levo sivka (temne prsi, rjavo rdeča glava), desno pasavka ali zimska rasa (enobarvne temne peruti, bel trebuh). — Na navedene značilnosti samcev na sliki kažejo puščice

ohranitev neke vrste ali rodu vodne perjadi in divjadi sploh.

Brez dvoma je vodna perjad številčno najpogostejši plen lovcev po vsem svetu. V evropskem delu SZ odpade na razne vrste vodne perjadi 49—98 % števila vse uplenjene divjadi. Tudi tam, kjer sta jerebica in fazan glavni pernat divjadi, predstavlja vodna perjad vsaj tretjino skupnega plena. V Franciji so pred drugo svetovno vojno uplenili kake 4 milijone jerebic in preko 500 tisoč fazanov letno, poleg tega pa poprečno še okoli 3,5 milijona razne vodne perjadi.

Glavna gnezdišča vseh vrst vodne perjadi so na ozemlju SZ, kjer se

pred jesensko selitvijo zadržuje tudi 120 do 130 milijonov kljunov. Tudi glavne selitvene poti vodijo preko SZ. Delta Volge, številna jezera in močvirja v centralni ter zahodni Sibiriji so področja, kjer se zbirajo in zadržujejo velikanske jate med gojitvijo (misenjem), kake 4 milijone raznih vrst te divjadi pa vsako leto tam tudi prezimijo.

Druge dežele imajo nič manj pomembno vlogo. V severni in srednji Evropi imajo številne vrste svoja pomembna gnezdišča, v severozahodni in južni Evropi, severni in ekvatorialni Afriki in zahodni Aziji prezimuje velikansko

število vodne perjadi, precej vrst pa tam preživi večino leta.

Med vodnimi pticami je večina izrazitih ali delnih selivcev; gnezdiijo v eni deželi, drugo preletajo med selitvami, v tretji samo prezimujejo. Ena sama država, čeprav izvaja popolne varnostne ukrepe, ne more bistveno vplivati na izboljšanje življenjskih pogojev in številčnega stanja katere koli vrste vodne perjadi. Zato je sodelovanje pri čim popolnejšem varstvu te divjadi dolžnost vseh dežel.

Brez dvoma so obsežna (včasih popolnoma nepotrebna) izsuševanja močvirij, barij in podobnih vlažnih zemljišč, nenehno naraščanje števila lovcev po svetu in stalne izboljšave lovskega orožja vzroki, ki najmočneje ogrožajo vodno perjad. Posledicam osuševalnih del so se pridružile še nove težave. Vznemirjanje vodne perjadi med gnezdenjem (povzročata ga razvoj turizma, komercialnega in športnega ribolova v doslej manj obljudenih predelih evrazijskega kontinenta) ogroža reprodukcijo te divjadi. V vznemirjanih gnezdiščih stalno preplašeni vodni ptiči opuščajo gnezda in prepuščajo neizvaljena jajca ali negodne mladiče gotovemu propadu.

Na drugem evropskem sestanku za ohranitev vodne perjadi (Nizozemska, leta 1966) so pri proučevanju seznama močvirnih in vodnih površin, katere naj bi v skladu s »Projektom MAR« obvarovali pred nesmotrnim izsuševanjem in onesnaženjem, ugotovili, da je le še kakih 62 % zahodnoevropskih jezer primernih za gnezditve in prezimovanje vodne perjadi; od 130 nekdanjih pomembnih močvirnih območij jih je do danes več ko ducat popolnoma izgubilo vsak pomen, medtem ko jih nadaljnjih 41 postopno izgublja pomen.

Kako vpliva lov na izginjanje vodne perjadi, nam kaže podatek, do katerega so se biologi dokopali s sistematičnim obročkanjem divjih rac. Obročkanje je pokazalo, da

Zgoraj ligarica ali njivska gos (temna, oranžne noge, črno rumen kljun). — Spodaj siva gos (precej velika, glava svetla in svetel spodnji rob peruti)

traja lovna sezona manj kot 100 dni, v 8 državah od 101—150 dni, v 15 državah od 151—200 dni, v 4 državah pa od 201—260 dni (vsak si lahko sam izračuna dolžino lovne sezone v Sloveniji; žal tudi mi spadamo glede vodne perjadi med zelo brezskrbne dežele, saj traja lovna sezona od 212 — mlakarica — do 258 — kljunači — dni na leto). V večini držav, kjer vodna perjad prezimuje v velikem številu, traja lovna sezona preko 6 mesecev.

Lov na belolice gos (B. leucopsis) je popolnoma prepovedan le v 7 od 12 držav, kjer ta vrsta še živi; grivasta gos (B. bernicla) je zaščitena v 12 (od 17) državah, rdečevratna gos (B. ruficollis) pa je zaščitena le v 3 od 6 držav, znotraj katerih še živi. V severnoevropskih deželah letno postrele še vedno preko 100 000 gag (Somateria mollissima) in le v evropskem delu SZ je lov nanjo popolnoma prepovedan.

V mnogih deželah se pri lovu na vodno perjad še vedno poslužujejo načinov, ki imajo z lovskim športom kaj malo skupnega, npr. lov z mrežami, pastmi, vabami, limanicami, trnki, s streljanjem vodnih ptic ponoči z avtomatskim orožjem ob uporabi močnih reflektorjev itd. V 22 od 30 anketiranih držav ne poznajo nobene omejitve

dovoljenega dnevnega ali sezonskega plena na posameznega lovca. Mnoge severne države še vedno dopuščajo pobiranje ptičjih jajc in zbiranje puha, s katerim mnoge vrste vodne perjadi oblagajo svoja gnezda.

Z željo, da izboljšajo sedanje stanje, so na 15. zasedanju izvršilnega odbora IWRB (v maju 1969 na Dunaju) osnovali Raziskovalno skupino za racionalizacijo lova na vodno perjad — Hunting Rationalisation Research Group (HRRG), ki ima nalogo, da zbere podatke o današnji sliki lova na vodno perjad v Evropi in severozahodni Aziji. Vsem državam-članicam so razposlali anketne pole, ki obsegajo vprašanja o zakonodaji, zaščiteneh in nezaščiteneh vrstah, načinih lova, statistiki odstrela za nekaj let nazaj itd. Pri vsaki skupini vprašanj je predviden odstavek za morebitne pripombe in predloge za izboljšanje današnjega stanja. Za boljšo organizacijo pri zbiranju teh podatkov so evropsko in zahodnoazijsko območje razdelili v 4 samostojne regije; vsaka regija ima lastnega koordinatorja, ki skrbi za zbiranje vseh potrebnih podatkov v okviru svoje regije, katero tudi zastopa na konferencah in sestankih z drugimi tremi koordinatorji. Jugoslavija je skupaj z južnimi predeli SZ (za-

približno 90 % vseh rac pade od strelav iz lovskega orožja. Torej jih le kakih 10 % pogine zaradi vremenskih in prehrabnih težav, oljne kuge, zastrupitev z agrokemičnimi sredstvi, bolezni itd. (pogini zaradi starosti verjetno sploh ne pridejo več v poštev).

Čeprav love vodno perjad v vseh zahodnih palearktičnih deželah, se lovska zakonodaja in varstveni ukrepi močno razlikujejo.

Po podatkih, katere je leta 1966 zbral IWRB, niha dolžina lovne sezone v 30 anketiranih državah od 62—260 dni. Le v 3 državah

Odstrel v loviščih LD Slovenije

Iz statistike LZS

Lovsko leto	Kljunači	Kozice	Gosi	Race mlakarice	Druge race
1960/61	1418	127	14	—	—
1961/62	3314	172	65	3443	1030
1962/63	2163	283	125	5896	1103
1963/64	1864	295	98	4908	1958
1964/65	1198	287	18	2477	610
1965/66	1501	449	52	2798	713
1966/67	1322	498	19	2986	1257
1967/68	1813	1034	45	4748	1576
1968/69	1700	564	78	3969	1013
1969/70	2717	836	113	2458	2243

Foto C. Pogačar: *Race* — predaleč za strel

hodno od Kitajske), Turčijo, Bolgarijo, Grčijo, Albanijo, Italijo, Španijo in Portugalsko uvrščena v Južno regijo (koordinator Južne regije je prof. Valentinčič z BF v Ljubljani).

Vsak uspeh pri izboljšanju današnjega stanja bo v veliko pomoč pri ohranitvi vodne perjadi in velik korak naprej v človekovem odnosu do narave. Seveda bo glavni namen dosežen le, če bodo države s svojo zakonodajo podprle vse napore za popolnejše varstvo vodnih ptic. Moralna dolžnost biologov, lovskih strokovnjakov, znanstvenih in drugih zainteresiranih družbenih in zasebnih ustanov vsega sveta je priprava primerno utemeljenih predlogov, ki naj čimprej zagotovijo:

— prepoved nešportnih načinov lova na vodno perjad,

— prepoved lova na vodno perjad v obdobjih z zaostrenimi življenjskimi pogoji (velike povodnji, hude zime),

— prepoved lova v območjih, kjer se vodna perjad zbira v času golitve in prezimovanja,

— prepoved spomladanskega lova na vse vrste, pri katerih ni zanesljivih zunanjih znakov za razpoznavanje samcev od samic (ključnači!),

— prepoved uporabe avtomatskega orožja v lovske namene in prepoved izdelovanja šibrenih nabojev in orožja, večjega od kal. 12 (kal. 10,8),

— skrajšanje lovne dobe na največ 90—100 dni v letu,

— omejitvev oz. določitev največjega števila vodne perjadi, ki jo sme posamezen lovec upleniti v enem lovnem dnevu ali v vsej sezoni,

— določitev največjega števila nabojev, ki jih posamezen lovec lahko porabi v enem lovnem dnevu (to naj posredno vpliva na zmanjšanje nepotrebnih izgub zastreljene perjadi),

— prepoved lova na rezervatnih površinah v okviru vsakega večjega lovišča,

— popolno zaščito redkih in izginjajočih vrst ali rodov vodne perjadi,

— nadaljevanje in povečanje aktivnosti pri obročkanju vodne perjadi (kar naj pripomore k večjemu poznavanju življenjskih navad te divjadi),

— proučitev in kartiranje vseh področij, kjer se vodna perjadadržuje med gnezdenjem, golitvijo in zimovanjem,

— ohranitev še zadnjih večjih močvirij, ki pomenijo glavni življenjski prostor vodne perjadi.

Od ogroženih vrst divjih rac in gosi, omenjenih v članku, so oz. se pojavljajo (po knjigi I. Krečiča »Ptice Slovenije«) pri nas naslednje:

race — mlakarica, regeljc, konopnica, dolgorepka, žličarica, sivka, pasavka ali zimska raca;

gosi — siva gos in njivska gos ali ligarica.

Vse glej na slikah!

Ur.

Še o lovskogospodarski evidenci

Stane Bajt

V 7. številki »Lovca« 1970 je Mirko Kumer v članku »Lovskogospodarska evidenca« postavil zelo važno vprašanje. Vsekakor je določene naloge mogoče dobro opravljati le, če ima organizacija točno evidenco. Vse ugotovitve v tem članku zaslužijo kar največjo pozornost vseh, ki resno želijo napredek v lovstvu. Konkretno predlagana evidenca v vseh lovskih družinah in zvezah je tako važna in osnovnega pomena, da tega ni moč dovolj podčrtati.

V našem glasilu »Lovec« je bila objavljena že dolga vrsta strokovnih razprav in člankov o gojitvi srnjadi, gamsov in druge divjadi, ki so mnogo prispevali k razvoju našega lovstva in strokovnemu dvigu lovcev. Tega dejstva ni mogoče zanikati. Res pa je tudi, da so te strokovne razprave večkrat preveč teoretične in »na pamet« ter zato ne dosežejo toliko, kakor bi lahko. Mnogokrat pri tem manjka nekaj osnovnega; zaključki namreč ne slone na podatkih za daljše časovno obdobje, ki bi zares držali. In ker pri razpravah pogosto prihaja med sodelujočimi do nesoglasij v osnovnih zadevah, enostranskega zavračanja in polemik, sicer koristne razprave zgube na vrednosti. Med lovci zato prihaja do enostavnih pripomb, »ne verjamemo ne enemu ne drugemu« ali »saj nič ne vedo« in podobno. Tega pa take razprave oz. članki prav gotovo ne zaslužijo.

Vzrok, da se v naših lovskih družinah strokovni nivo članstva ne dviga hitreje, je tudi v tem, da LD ne razpolagajo s podatki iz svojih lovišč, še manj s podatki za vso občino ali širše območje. Tako seveda o marsičem ni mogoče strokovno razpravljati. Lovskogospodarska evidenca bi morala dajati potrebne podatke. Za razprave v »Lovcu«, na lovskih posvetih, občinskih zborih ipd. bi zbrani podatki dajali odgovore na vprašanja: kje smo, kaj imamo, kaj naj delamo,

kako naj gospodarimo ipd. Popolnoma drži, da so lovske zveze in lovske družine v preteklih letih napravile premalo za razvoj lovske statistike in evidence. Odraž tega so tudi pravila in poslovniki LD, ki razen načelnih ugotovitev o tem ne govorijo.

Kljub izredni važnosti lovskogospodarske evidence pa bi bilo nelogično pričakovati, da bi lovske družine same od sebe ukrepale in sledile pozivu tovariša Kumra. Obstaja celo nasprotno mišljenje, da kakršnakoli evidenca sploh ni potrebna. Dosti je tudi takih lovcev, ki ne marajo podatkov in imajo radi le »govorjenje na pamet«. Pri tem ne smemo tudi pozabiti, da naša sedanja lovska organizacija še ni tako stara (LD) in je še živa prejšnja, zakupniška miselnost, posebno med starejšimi člani. V času zakupniškega lova pa je bila lovska evidenca neznana stvar. Predlagana lovskogospodarska evidenca bi zahtevala tudi več angažiranosti in več dela v LD. Priporočati delo pa ni popularno, tudi v lovski organizaciji ne.

Vsekakor ne smemo mimo dejstva, da naša lovska organizacija že vodi določeno evidenco oz. statistiko. Torej bi bilo treba obstoječo le razširiti in izpopolniti. To pa bi bilo možno le preko višjih lovskih združenj (LZ, LZS) in oblastvenih organov. Lovska statistika oz. evidenca mora biti namreč enotna za širše območje. Če bi neka LD začela z določeno evidenco sama, to ne bi imelo večje vrednosti. Poleg tega pa je pri tem stalna nevarnost, da se bo začeto delo opustilo že ob prvi zamenjavi članov upravnega odbora LD. Zatorej bi evidenca kakršnekoli vrste morala biti predpisana, ali kakor je danes »moderno« reči — sprejeta z dogovorom.

Glede na veliko in dolgoročno vrednost take evidence ne bi smeli biti niti preveč skromni. Zakaj ne bi raje namesto »ameriškega žurnala«, ki ni nič drugega kot po-

sebno načrtana knjiga brez teksta, raje uvedli za to prirejeno knjigo, podobno žurnalu, s primernim tekstom in seveda z nekaj praznimi kolonami za posebnosti lovišč in družin. Iz prakse vem, da le preveč skrženi in koncentrirani podatki (»ena stran žurnala za 30 let«), ne bi bili najboljše rešitev oz. ne dovolj razumljiva oblika, da bi jo v teku časa mogle enotno izpolnjevati razne osebe.

Za uspešen začetek vodenja lovskogospodarske evidence v LD in zvezah po Kumrovem predlogu pa je slej ko prej nerešenih nekaj ključnih vprašanj, kot ugotovitev dejanskega staleža posameznih vrst divjadi, prirastek ter pogin divjadi. To so tri osnovne med seboj povsem povezane postavke, za ugotavljanje katerih so potrebni veliki napor in materialna sredstva. Od medsebojnega prepletanja teh treh postavk je odvisna točnost oz. netočnost mnogih tudi uradnih statističnih podatkov, planov, poročil in mnogih strokovnih zaključkov ter stališč. Izhod k temu so znanstvena dognanja za naše razmere in prilike, kar je velika naloga in dolžnost lovskih strokovnjakov in naših lovskih zvez. V lovskih družinah to od njih pričakujemo.

Osnovno vprašanje je ugotavljanje dejanskega staleža posameznih vrst divjadi na določenem območju. IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi 1969 je temu vprašanju posvetil veliko pozornost. Štetju divjadi za ugotavljanje staleža je bilo posvečeno nekaj referatov, v katerih je bilo prikazanih več načinov štetja na določeni površini. Kaj ko bi tudi pri nas napravili kak poskus štetja na tam opisani način? Dejanski stalež in njegovo ugotavljanje je namreč osnovno vprašanje, ob katerem se razhajamo tako v zvezah kot v lov. družinah. Celó za našo najvažnejšo divjad, srnjad in gamse, se

Foto R. Čenčič: Kozorožja mladina

glede tega ne moremo zediniti. Dejanski stalež je ena najvažnejših postavk inventure, s katero se začnjenja vsaka dobra evidenca.

Torej, nikar naj ne ostane le pri besedah, začnimo enkrat z resnim

in strokovnim delom, katerega si ni mogoče zamisliti brez točne lovskogospodarske evidence! Se popolnoma strinjam, da brez nje mnogim problemom ne bomo prišli do jedra.

magovanju težav vedno več kolektivnih naporov.

Marsikateri lovec, ki se je vse svoje življenje izživljal samo na dobrih stojiščih, se s težavo vključuje v današnji sistem kolektivnega lovskega življenja, kjer imajo vsi člani enake dolžnosti in pravice. Časi in ljudje so se spremenili, treba je misliti na bodočnost. Divjad bo vredna zmeraj več, ker jo bo zmeraj manj. Če pa divjadi nekoč ne bo, bo vse s prsti kazalo na lovce, češ ti so jo iztrebili. Miselnost, da je dober lovec samo tisti, ki upleni mnogo divjadi, se bo morala spremeniti. V lovskih družinah naj ne bi bilo več prostora lovčemu, ki zapostavlja delo v lovišču in gojitev divjadi; lovska družina je zbor več lovcev, kjer ne morejo vladati samovolja, starokopitnost in razredne razlike. Povojno lovstvo si je začrtalo nove poti, število članstva se hitro povečuje in sproti se porajajo zahtevnejše naloge. Če se hoče vedno večja množica zelene bratovščine izživljati v loviščih približno tako, kot so se lovci nekoč, ko jih je bilo manj, potem je treba iskati novih poti, kako obdržati lovišča na zadovoljivi višini.

Lovski domovi

Marjan Krajnc

Ne dolgo tega smo poznali samo lovske kočje v hribskih in gorskih loviščih. O velikih lovskih domovih, kakršni že danes stojijo sem in tja v nižinskih loviščih, pa ni bilo mnogo slišati. Lovske kočje v višinskih loviščih služijo lovcu kot zavetje pred vremenskimi neprikladnostmi, za počitek in prenočevanje. Lovske domove v nižinskih loviščih pa gradimo še zaradi drugih potreb.

V času, ko nam lovski turizem omogoča in pomaga do večjih dohodkov, se lovske družine vse bolj ukvarjajo z načrti za zidavo lovskih objektov. Kakor nasploh pri vseh novostih, tako tudi pri sprejemanju sklepov, da bi lovske orga-

nizacije postale lastniki svoje lastne strehe, naletimo žal pri nekaterih članih na nerazumevanje. Človeku je dano, da ustvarja in čim več ustvari, tem več ima. Družba in posamezniki stremijo za napredkom in zakaj naj bi se prav lovci otepali tega, kar nam lahko koristi. Nekateri lovci imajo pripravljen zelo kratek in jedrat odgovor, češ da lovski domovi služijo le za prenočevanje, veselice in popivanje. Morda to v nekaterih primerih tudi drži. Toda napredni lovci vedo, da je gospodarjenje in upravljanje lovišč zmeraj težje, da gojitev divjadi zahteva zmeraj več strokovnosti in znanja ter pri pre-

Otvoritev lovskega doma v Križevcih pri Ljutomeru, 6. septembra 1970, je bila velika slovesnost domačih in okoliških lovcev, združena s strelskim tekmovanjem, podelitvijo odlikovanj in razvitjem lovskega prapora. Lovski dom ima večjo dvorano za lovske prireditve in sestanke krajevnih organizacij, pisarno LD, shrambe za krmo divjadi in druge prostore. Dom je odprl predsednik LZS Rado Pehaček. Lovski prapor, ki mu botruje ljutomerska občinska skupščina, je razvil predsednik te skupščine in član LD Ljutomer Ivo Šumak. Vsa prireditve je bila pod pokroviteljstvom Zdravilišča Radensko — Radenci. (Foto P. Adamič)

Mislim, da pri tem lovski domovi lahko mnogo doprinesejo. Nava- jam nekaj predlogov oz. primerov, s čim in kako lahko koristijo:

— Del lovskega doma lahko služi kot stanovanje lovskemu čuvaju. Vsaka večja družina bo sčasoma morala imeti lovskega čuvaja, ker bo brez rednega nadzovanja lo- višča gojitev zelo težavna.

— Ob lovskem domu lahko posta- vimo prezimovališče za perjad, lahko tudi voljere, gnezdišča in vališča za vzrejo fazanov in jere- bic. Na razmeroma majhnem pro- storu moremo vzgojiti nekaj sto kosov perjadi z majhnimi stroški. — Postavimo lahko tudi uto za uharico, ki nam služi za lov na pernate roparice.

— Prav tako moremo na lastnem zemljišču ob koči zgraditi umetni rov za vaje s psi jamarji.

— Če je lokacija doma primerna, bolj na samem, imamo možnost zgraditi strelišče na umetne golobe kakor tudi druga strelišča.

— V lovskem domu so lahko leži- šča, predvsem za inozemske goste.

— V lovskem domu naj bi se osre- dotočila vsa dejavnost in poslova- nje lovske družine; tu bi bila lahko pisarna z urejeno admini- stracijo, ne pa da družinski funk- cionarji hranijo važne listine vsak na svojem domu po predalih, ali jih nosijo po žepih in s tem po- vzročajo neprijetne in često škod- ljive zastoje v poslovanju. Admi- nistrativna povezava med lovsko zvezo in lovskimi družinami je večkrat pomanjkljiva. Z urejeno pisarno se temu izognemo, posebno če uredimo tedensko uradne ure za vodilne lovce, ki lahko potem v tem času tudi odgovorijo na pri-

sple dopise, odpošljejo važno po- što itd.

— Klubska soba v domu služi za redno in nujno sestajanje uprav- nega odbora, za posvete o raznih problemih, o gospodarjenju v lovi- šču, gojitvi itd. Ti sestanki, ki so obvezni po poslovniki in statu- tih, že davno niso več sami sebi namen. Koristno je, da si lovci sproti povedo vse tisto, kar se na- vadno potem na rednih sestankih rado pozabi, ali pa ni za to časa. Razveseljivo je, da se zadnje čase vse pogosteje pojavljajo članki o lovski vzgoji in izobraževanju, kajti današnji lovec mora znati več od onega v preteklosti. In zakaj temu cilju ne bi služil lovski dom?!

— Lovska družina skupno s sosed- nimi družinami v domu lahko pri-

reja razstave trofej, strelska tekmovalnja in podobno.

— Lovska knjižnica s strokovno literaturo, domačimi in tujimi lovskimi glasili, naj ima tudi mesto v lovskem domu! Knjižnica bi lahko vsebovala tudi drugo, nelovsko literaturo, ki bi jo lovska družina izposojala celo nelovcem, vsem vaščanom. Na ta način bi se lovstvo bolj povežalo z ljudmi, zlasti s kmetovalci, da bi imeli kar najboljši odnos do divjadi in narave sploh. S takšno knjižnico bi lovska organizacija izvrševala tudi prosvetno poslanstvo med občani, posebno med mladino.

Praksa je pokazala, da lovski družini ne zadostuje članski posvet le vsakih nekaj mesecev. Na sestankih oz. posvetih obravnavamo resne zadeve, zato ne sodijo v gostilno, kjer ni miru. O marsičem pa se lovci zaradi drugih gostov v gostilni ne morejo pogovoriti. Gostilničar tudi ni zadovoljen, če lovski gostje uporabljajo gostinske prostore, ne da bi kaj popili. Temu se lahko izognemo s svojo streho, pod katero smo sami svoji gospodarji.

— Lovske družine bi morale seznanjati tudi širše sloje prebivalstva z gojivitvijo in čuvanjem divjadi, o odnosu slehernega človeka do divjih živali. Predvsem pa bo treba seznanjati kmetovalce, kako se učinkoviteje ubranijo škode od divjadi in kakšno korist imajo tudi od divjadi (jerebice, fazani itd.). Važna je tudi povezava z vodstvi osnovnih in srednjih šol, da bi naši najmlajši vzljubili naravo in divjad ter postali prijatelji lovcev in živalstva. Vsaj del teh nalog nam lahko pomaga uresničevati lovski dom.

— V lovskem domu bi bila zelo koristna kolikor toliko prostorna dvorana za predavanja, občne zборе, ocenjevanje trofej, prikazovanje poučnih filmov itd. V dvorani lovskega doma bi bil lahko tudi gledališki oder za razne igre

in koncerte, zlasti če ni v bližini kulturnega doma.

Lovski dom naj bi bil vsakemu lovcu njegov drugi dom, kjer bi se lahko izobraževal, nudil svoje znanje drugim ali kako drugače izkoriščal svoj prosti čas. Lovski izpiti bodo sčasoma gotovo še zahtevnejši. Kandidati naj bi imeli učila, predavatelje in prostor na voljo v lovskem domu, ne pa v zadimljenih gostilniških sobah.

Lovske koč v gorah

Francè Avčín

Parva domus, magna quies. (Majhen dom, velik mir.)

Imam star, obledel akvarel: majcena hišica vrh travnatega griča, zadaj teman gorski gozd, spredaj drevo z odlomljeno vejo, dve okenici in vrata, nad vsem skodlasta streha. Zraven lesen senik, v daljavi na obzorju visoka gora. To je vse. Podpis na sliki »Valentin Hodnik, 1923«. Torej znani talentirani gorski slikar iz Starih Fužin, »Htorov Bavant« po domače. Sit nerazumevanja tega krivičnega sveta se mu je še mlad odpovedal; dolgo je že tega. Bil je predzadnji slikar, ki je slikal res po živi gorski naravi, tovoril svoje slikarsko stojalo in barve poleti in pozimi visoko po bohinjskih gorah, tja do samega Triglava. Zadnja je bila menda ljubljanska alpinistka Aleksa Ivanc. Žal jo je požrla tujina, njeno lepo gorsko umetnost pa moderna »slikarija«.

Akvarel predstavlja prvo lovsko koč, ki sem jo doživel. Takrat sem bil še otrok, zato je ne pozabim nikdar, do smrti ne. Če zamižim, jo vidim živo v vseh nadržnostih. Vrata niso nikoli zaklenjena. Ključavnica jih ne krasi,

Z napisanim sem hotel opozoriti graditelje lovskih koč, da naj bi že pri načrtovanju gradnje mislili na to, kako bo novi objekt služil ne samo lovski družbi za razvedrilo in zabavo, ampak predvsem sodobnemu lovskemu znanju in varstvu divjadi. Lovske koč in domovi, ki ne služijo tem in podobnim namenom, niso upravičeni na sredstva, pridobljena iz lovišč.

dovolj je umetelen lesen zapah. So pa dvojna in zunanja predeljena po višini na pol, da prideš v koč tudi v debelem snegu. Notranjost je vsa počrneta od dima, srage saj polze kot temni biseri po grobem zidu ob ognjišču. Iz kamna je in sredi izbe stoji. Ob njem je klopi, v zidanem robu macesnova deska z zarezi za kozice, da jih lahko nad živim ognjem prestaviš višje ali nižje. Na trikotni deski v kotu lesen škaf s korcem, po stenah nekaj poličk. Na žeblih visita dve železni kozici: velika za žgance, manjša za mleko. In za kavo ob praznih dneh.

Posodo so takrat čistili tako, da so kozico dali nad ogenj obrnjeno, nato pa na žareče razgreto železo pljusknili vode, jo brž zasukali in izlili. Ostala je kot luč čista notranja površina, črna zunanost pa ni štela. Pod stropom so se sušile trske, ene za ogenj, druge — posebne — za svečavo. V nasprotnem kotu pograd s senom in — bolhami! Sestradane bohinjske »pše« so znale biti huda nadloga. Luknje v grobem kamenem zidu so zamašili z mahom. Lega pa je bila izbrana, kakor jo úme najti samo lovec.

To je vse. Ne, še ni vse. Če prisluhneš, slišiš v bližini drobne glasove: nekdanje pametno postavljene lovske kočice so stale vselej blizu vode, ki ne presahne.

V tej kočici sem spal z očetom geometrom, prvič kot gorski »lovec«. Osem let mi je bilo tedaj, a že sem se ponašal z izkaznico SPD. Puško, predmet mojega brezmejnega občudovanja, sva obešala na tisto odlomljeno vejo drevesa pod kočico. Slikar jo je bil prezrl pa je oče akvarel popravil na sinovo zahtevo. In nekega večera, ko sva sedela v travi, sta pritekla dva jazbeca, nama prav pod noge.

V takih kočah so spali nekdanji pravi, trdi in trdni lovci, pa naj so bili sicer še taki gospodje. Oče mi je pravil o starem kočevskem knezu, kateremu je bil meril gozdove. Spal je na železni postelji,

nanjo je bil na verižici pripet grob železen glavnik. Ko je stari »firšt« nekoč po naključju slišal, kako ga je njegov oskrbnik pri kvartanju potihem označil z »O, du Luder, du altes! — o, ti mrha stara«, je le-tá ves v strahu namesto odpovedi dobil za božič — zlato uro! Pod pokrovčkom je kot posvetilo pisalo: »Vom alten Luder — od stare mrhe!«

Takih lovskih koč dandanes ni več, le drvarske so jim še nekam podobne. Že takrat so se v gorah pričele pojavljati boljše, imenitnejše. Tako npr. tista nad Planino pri Jezeru. Kuhinja je bila že ločena od sobe. Poklicni lovec je spal v kuhinji, v izbi lovski gospod. Sam, včasih pa v družbi. Stari, nedavno umrli bohinjski poklicni lovec Škantar, znamenit možak, je očetu pripovedoval —

dobro se spomnim! — kako je tako »družbo« nekoč spravljal v snegu skozi Suho na Planino. Hrvške gore list da je bila, fina gospica. Kmalu ni mogla naprej, še pred strmim »Bvatarjem« pod planino Blato je omagala. »Kaj sem hotel,« je pravil, »navrgel sem še tisto babše na krošnjo, saj je še za dobrega gamsa ni bilo. »Vse b' še bvo, k' ne b' ta hudič babji ves cajt tkuj opletov...!« No, takrat takih stvari še nisem prav razumel.

Te kočice in njenega lovca sva se skrbno ogibala z očetovim figurantom Cvetkovim Janezom, Suhlnovim po domače, fotografom amaterjem iz Starih Fužin. Na eno oko je Suhlnov videl bolj slabo, na drugo, na lovsko, pa še kako dobro! To je izkusil prenekateri gams, iz njegove puške z odrezano cevjo in kopitom, da je šla kar v suknjičev rokav. Pokazal mi jo je, ko sem svečano obljubil, da ne izdam nikomur, niti očetu ne, njemu še najmanj. Brezmejno sem ga občudoval. »Raubšicala« sva po Konjskih policah pod Debelim vrhom in pod Ogradi, dobila pa nisva nič. Takrat sem prvič tudi plezal. Sila sem bil ponosen, ko oče nekoč čez nekak skalni prag ni mogel, jaz pa sem ju potegnili čezenj s hlačnim jermenom, najprej puško, potem njega.

Táko, od moje prve le za malenkost boljše lovske kočice smo imeli svoj čas v lovišču Golo pod Mokrcem. V Sivih dolinah je stala. Vsa je bila lesena, prostor en sam, pogradi kot Prokrustova postelja: moral si naložiti polen ali k nogam ali pod glavo, da si lahko spal. Štedilnik se je najprej uro, dve strašansko kadil, preden je pokazal znake življenja. Vodo smo tovorili domala pol ure daleč iz skritega kaliča. Silvestrovo v njej pa je bilo bajno! Potem so jo podrli in družno smo zgradili novo, zidano, v nadstropje, pisano, prostorno, s cisterno, cesto, sploh imenitno. Ko pa sta jo otroka, takrat

še majhna, prvič zagledala novo, sta enoglasno izjavila, da ona dva tu notri že ne bosta spala, stara da je bila vse drugače »fletna«. In tega se držita še dandanes, ko sta že velika. Mladi glas, božji glas!

Z »napredki« civilizacije in bogastva lovnih zakupnikov so napredovale in še napredujejo tudi lovske kočje v gorah. Že so trdno zidane, krite z opeko, salonitom, neokusno pločevino; prostorne, s položčenimi štedilniki, voda v hiši, marsikje celo elektrika. Če dvigneš pokrov v podu, zagledaš mnogo obetajoče steklenke. V shrambi vrsta živil, konzerve, juhe, začimbe. Tople odeje, rjuhe, vse kot doma.

In še imenitnejše postajajo. Do njih pripelje cesta. Radio, televizija, telefon jih vežejo z vsem svetom. Kopalnica, WC vsa v ploščicah, celo v marmorju ponekod. Vse lakirano, vse obarvano, verande, imenitno lovsko pohištvo, pernice, kozuhovinasta pregričnjala, po zidovih trofeje, nagačene živali. V kleti pa baterije zaprašenih trebušastih steklenic, svetovne znamke vina, ginov, konjakov, vermutov, bitterjev, whiskyjev, šampanjcev in podobnih umetnih pijač iz umetelnega kemičevega laboratorija. Cigarete, cigare tujih imen leže na voljo. V kredencah kristal, brušeno posodje, porcelan z lovskimi motivi, srebrni lovski jedilni pribor z grbom. A navaden domačin ne pride vanjo, le kdaj pa kdaj mu čuvaji naskrivaj odpro, da sme pokukati skozi špranjo in se ponižno čuditi. Bleščeči vozovi stoje pred lovskim dvorcem, mercedesi so, čim višje kubature, čim novejše izdelave, ti zanesljivi merilniki stopnje gizdalinstva novodobne jare gospode... Poznam jih, take kočje in njihove gospodarje. Vem, koliko potegnejo na tehtnici vrednot človeštva. Mirno grem mimo, zame ne obstoje. Srce pa si želi nazaj kočic iz mladih dni, skromnih, zakajenih,

mračnih, preprostih. Za eno še vem in vselej mi je odprta. Tam visoko nekje med Selško in Poljansko dolino je skrita, ob potoku sredi gozda. Gospodari ji prijatelj partizan, ki je kljub svojim šolam in varljivim mikom oblasti ostal zvest kmečki gorski zemlji in lovski puški. Včasih me neudržljivo zgrabi sla po čaru mladih lovskih časov v gorah. In takrat stopim tja gor. Vse je kot nekoč: vrata zaškripljejo, ogenj zagori, les se dimi, voda zavre.

Studenec žubori, veter vrši, v vejah šumi, nikogar ni. Kot da je neznana, a vsepovsod pričujoča roka na zakajene podboje zapisala molitev trpinčenega današnjega civiliziranca: »Daj nam danes naš vsakdanji obrok samote!«

Sam sem s svojo mislijo, z izginulo mladostjo. A v gorski lovski kočici sem, v taki kot so bile in jih dandanes ni več. Vse mirno postane takrat, vse lahko, breztežno, vse ničevno. In prav ničesar več si ne želi lovčeva duša.

Srnji prsk v letu 1970 na Goriškem

Alojz Govekar, lovski čuvaj LD Gorica

Odziv srnjakov na klic je bil zadnji dve leti skromen. Na to je vplivalo spolno razmerje v korist srn in močno vznemirjena lovišča.

V nižinskem predelu lovišča Gorica, Vrtojba (100 m n. v.), mi je 8. VII. na klic pridrvel z vohanjem po stečini dveletni srnjak. Na ponovni »pii« se okrene, me opazi in odskoči z bokanjem. V revirju Kromberk sem naslednji dan našel prve kroge, celo v obliki osmice. Da se prične srnji prsk tako rano, priča tole: dne 19. IV. sem našel pred lisičinami mladiča, katerega je lisica prinesla svojim mladičem. Dne 21. IV. v revirju lovišča Gorica-Vogrsko odskoči iz gozdne podrasti srna in me z bavkanjem obkrožuje. Srmino vedenje sem hitro razumel ter brez težav našel dva krepka mladiča, komaj poležena.

Dne 13. VII. zalezem v revirju Podgozd (600 m n. v.) srnjaka. Povzpnem se na bor in po eni uri mirovanja pokličem prvič, po dveh minutah drugič. Močan petletni srnjak zelo previdno pridrca in po vrsti povoha svoja markirana drevesca, ležišča in skrbno pregleduje

okolje. Gre do suhega češminovega grma, udari dvakrat z levo prednjo nogo ob tla. Za hip prisluhne in z rogovjem udari navzgor po veji, da se je slišal »tresk« in je nekaj vejic odpadlo. Nato gre na greben majhne jase, se uleže in prisluhne. Glavo obrača nevidno, kakor se premika kazalec na uri. Opazi me. Iz oči v oči se samo trenutek pogledava, ko se z vso silo dvigne in skokoma izgine s pozdravom bav, bov... Ta srnjak ni prišel na klic zaradi parjenja, ampak zaradi varovanja svojega prostora.

Dne 15. VII. pride ob Lijaku (nižinsko lovišče) na klic lanščak gumbar z vohanjem po tleh. Medtem ko ga iščem na mušico, me opazi in odskoči v najbližnji grm sredi travniške jase. Ker ni hotel izstopiti, grem do grma, počenem in le 4 metre pred mano leži. Namerim puško, odskoči in dirja po suhem jarku, da je bil strel nemogoč. Ko doseže gozd, se oddahne z bav, bav...

Dne 23. VII. sem v revirju Volčja draga vodil na lov inozemskega gosta. Na prvem mestu pride na klic 6-letni srnjak in se ustavi za

P. Adamič: *Prezgodaj je padel*

drevesom, na kakih 40 m. Gost trdi, da ga ne vidi in se premakne za korak. Srnjak naju že zapušča z glasnim bav, bav, da gostu obraz zardi in doda »molto furbo« (zelo prebrisan).

Na drugem mestu počasi pristopica na klic z vohanjem po stečini srnjak. A rogovja ne vidiva niti s pomočjo dvogleda. Ustavi se in okrene. Tedaj ponovno zapiskam in srnjak prisluhne. Ko še enkrat pokličem, se opogumi in stopica proti nama. Šele na 30 m se prepričam, da je gumbar. Dovolim streljati. Padel je v ognju. Gostu velim, da po lovskem običaju kot uplenitelj vtakne srnjaku v gobček zadnji grižljaj. Potem mu čestitam »lovski blagor« in mu izročim »vejico plena«.

Dne 27. VII. sem v lovišču sosednje LD Lijak vodil inozemskega gosta na srnjaka. Mlademu gostu pojasnim, da mora hoditi za menoj neslišno. Tega ni zmogel. Pomislil sem na razvoj motorizacije, ki lovca onespasablja za zalaz in tih vstop v lovišče. Gozdni kolovoz je bil suh in čist. Gostu predlagam,

naj sezuje škornje in gre za mano le 100 m. Ubogal je in šel za mano v nogavicah. Na prvi klic srnjak udari nekajkrat z nogo ob tla. Na drugi vabljeni klic že slišiva, ko drnca proti nama in se ustavi v razdalji 6 m na kolovozu. Strel pade, srnjak odskoči in po štirih skokih obleži. Slišiva le še zadnje udarce nog ugašajočega prevarenega bitja.

Gostu čestitam in na njego željo ugotovim srnjakovo starost po obrabljenih meljakih na 7–8 let; še dokaj lep šesterak.

V tihi, mirni, polni mesečini med 28.—29. VII. sedim na visoki preži in prisluškujem. Ob pol treh zaslišim pivkanje srne, ki se naglo premika levo-desno ca. 100 m. Pod mano prične šumeti in pivkati druga srna, sliši se tudi sopihanje srnjaka. V smeri Danjel slišim tretje pivkanje. Ko se je pričelo daniti, je vsa gonja zamrla, kakor da se ni nič zgodilo. Od 4. do 10. ure ni bilo uspeha.

Dne 5. VIII. vodim na lov inozemskega gosta po lovišču LD Lijak. Medtem ko kličem, gost z dvogledom opazi v razdalji 300 m štiri kose srnjadi. Približava se na 100 m in z dvogledom opazujem ter ugotovim triletnega srnjaka in tri odrasle srne enake starosti. Srnjak prične goniti srno, druga srna teče za srnjakom in se ga s smrčkom zadaj dotakne. Srnjak se obrne in zažene srno, ki se ga je dotaknila. Drugi dve srni zopet za srnjakom in najbližja se s smrčkom dotakne srnjaka. Le-ta se zopet okrene in požene najbližjo. Ta prizor sva opazovala celih 15 minut. Gost je hotel srnjaka upleniti, a nisem dovolil. Podoben primer sem doživel in opazoval kar pol ure v revirju Panovec, le da je 6-letni srnjak imel štiri srne, zaskočil pa ni nobene. Opazoval bi dalje, a se mi je ena srna približala na tri metre, me zavohala in z bavkanjem izdala ter mi odpeljala izpred oči ves tropič. Podoben pri-

mer sem prvič doživel 6. VIII. 1967, ko sem vodil domačega lovca na srnjaka, ki ga je uplenil. Ta srnjak je imel le dve srni.

Obratno sem doživel dne 13. VIII., ko je triletni srnjak gonil srno in sta ga opazovala dveletni srnjak in lanščak. Dveletni srnjak se mu je dvakrat približal na 6 m, a je moral vsakokrat bežati.

Dne 8. VIII. — revir Lomovo: Na lov vodim dva inozemska lovca. Prvem gostu izročim piščalko in mu naročim, naj kliče tako, kakor je slišal mene, in da ne sme mesta zapustiti. Drugemu gostu kličem sam. Srna kmalu priteče, se 6 m pred gostom ustavi in voha. Dva metra za srno stoji srnjak. Gost zvedavo upira oči v srno, le-ta ga zavoha, odskoči z bavkanjem in srnjak za njo. Tedaj je opazil tudi srnjaka, toda prepozno. Vrnila sva se k tovarišu, ki je od veselja in razočaranja pojasnjeval: »Po polurnem mirovanju pokličem trikrat, vse tiho in mirno. Okrenem glavo in vidim, da le štiri metre za menoj stoji krepak srnjak z zelo lepo trofejo. Ko primem za puško, je bilo že prepozno. Potem se je jezil v goščavi z bav, bav, in zaman sem čakal, da se vrne.«

Dne 4. VIII. vodim na lov inozemskega lovca, nad Ravnico. Na prvi klic prideta dva slabotna mladiča, še pikčasta. Na prvi srnin klic izgineta med grmičevje. Ta dan so se odzvale na klic le štiri srne.

Dne 16. VIII. je na klic zelo počasi pristopical, z vohanjem po stečini lanščak, gumbar v mahu. Strel ni bil mogoč in odnesel je zdravo kožo. Na drugem mestu je pridrnical neslišno lanščak in se ustavil komaj 10 metrov pred nama, naju opazil in izginil z bokanjem. Kličem znova, ko pride drugi triletni in inozemski gost ga upleni. Medtem ko se z gostom pogovarjava in s pivom krotiva žejo, pride petletni srnjak z vohanjem po tleh in že naju pozdravlja z bav, bav...

Dne 4. IX. je sedemletni srnjak še gonil srno. Uplenil ga je inozemski lovec.

V letošnjem prsku mi je pri klicanju večkrat botrovala lovska

smola. Videl sem tudi srnjaka, stoječega in ležečega, ki na klic ni kazal nobene pozornosti. Klicu se je odzvalo tudi več srn kakor srnjakov.

gunda in v strmo pobočje prislonjeni pašniki. Tu in tam se še pase trop ovc. Tudi lani jim je bilo vreme naklonjeno.

Toda glej! Kaj je tamle na vrhu previsne skale? Vse oči so obrnjene tjakaj. Gams, krepak kozel! Dober streljaj od nas. Radovedno motri zlagoma pomičkajočo se gondolo. Ko bi slutil, da se vozijo v njej lovci, bi brž obvestil svoj trop, ki domuje tam nekje blizu. In že smo na gornji postaji. Izstopamo. Veličasten, v planinskem slogu domala dograjen hotel.

Sedežnica na vrh Medvednjaka še ne obratuje. Prezgodaj je še. Ločimo se. Rečičani z dvema italijanskima gostoma se že vzpenjajo navzgor proti Medvednjaku. Zaželimo jim dober pogled. Mi pa se brž zadaj za hotelom razporedimo v vrsto. V odsotnosti starešine pozdravi lovski zbor, še posebej goste iz griške lovske družine, družinski tajnik Bojan. Potem povzame besedo lovovodja Ferdo. Naglasi, da predvsem lahko streljamo planinske zajce in seveda tudi lisice in divje prašiče.

Na planinske zajce

Drago Predan

Prva lanska novembrska nedelja. Rodi se nov dan. Med vožnjo po rahlo zamegljeni dolini se ustavim v Žalcu, kjer me čakata lovska prijatelja Zdenko in Rado. Za Žalcem se megla razblini. Na vzhodu se že riše mlado jesensko sončno jutro. Na cesti še ni prometa. »Katrca« skoraj neslišno brni in požira kilometre. Onkraj Letuša zavozimo skozi Sotesko v Gornjo Savinjsko dolino. Ob izhodu nas zajame gosta megla. Toda le za nekaj streljajev. Pred Ljubijo se razprši in že zažari pred nami od jutranjega sonca ožarjena Mozirska planina. Pred Mozirjem zavijemo po nanovo asfaltirani cesti proti zaselku Žekovcu. Na veliki ploščadi pred modernim okrevališčem spodnje postaje je večidel že zbrana mozirska lovska družina. Med njimi je tudi starešina rečiške družine z dvema Italijanoma. Na gamse ju vodi. V skalovju pod Medvednjakom jih je precej. Pozdravimo se. Po dolgih letih sem spet med dobrimi starimi znanci. Toda mi gremo na bele planinske zajce. Poslednjič sem se udeležil lova nanje leta 1940, tik pred usodnimi dogodki druge svetovne vojne.

Toda tedaj smo si tri debele ure grizli kolena, preden smo se povzpeli do cilja. Danes je povsem drugače. Velika gondola komaj zgrajene žičnice se že približuje. Vstopamo. Štiriinšestdeset potnikov sprejme. Ni nas toliko. Kljub

temu pa je skoraj polna, saj je z nami nad ducat psov. Večidel balkanci, močni in dobro raščeni. Aso je že ves zgrbljen. Iz oči mu teče. Trinajst let ima, pa je še vedno odličen gonič, specialist za lisice. Srne pusti pri miru. Gondola se rahlo zaziblje in že se vzpenjamo. Ponekod zaziya pod nami globača, da je pogled navzdol rahlo grozljiv. Vendar je razpoloženje imenitno. Pogled na vse strani je nepozaben. Spodaj pod nami se prebujajo iz sna Mozirska kotlina s prijaznim Mozirjem in okoliškimi vasmi, zgoraj nad nami žari planina, na vzhodu je prijazna Rade-

Foto V. Vreš: Planinski zajec v poletni dlaki

Jože in Janez prevzameta vsak polovico strelcev za na stojišča, ki jim tu pravijo streže. Šest mlajših lovcev s psi pa pojde brakirat. Prvi pogon bo na stožčastem, z gostim smrečjem poraslem Smrekovcu. In že tudi krenemo. Zaželimo si dober pogled.

Jože nas postavlja na streže. Prvo zasede domačin, ki bo ob koncu pogona pobiral lovce s stojišč. Meni dodeli četrto. Prekrasen razgled. Pod seboj imam vso dolino kot na dlani. Nad njo se dvigajo planotaste Dobrovlje, v ozadju se riše Mrzliško sredogorje, daleč za njim pa v komaj zaznavni sivini očak Kum.

Zdajci se oglasi zvonjenje goničev. Zgoraj pod vrhom Smrekovca se zasučé lajež proti meni. Rahlo sem vznemirjen. Bom le po tolikšnem času spet videl belega planinskega zajca? Toda gonja se zaobrne na sosednjo goro. V tem opazim nedaleč nad seboj prelet večje ptice. Ko se mi približa, mi srce zaigra. Ruševce. Star mora biti, lepe krivice ima. Toda na vzhodni strani zopet gonja. V strmali zapazim vztrajnega goniča, ki se kmalu zgubi za horizontom. Kasneje mi sosed pove, da je gonil belega zajca. Razločno je videl na porjaveli poseki belo kepo, kako se je kot žoga poganjala navzgor.

Kar prekmalu je pogona konec. Zborna mesto je ob robu večjega planinskega pašnika, ob plotu, ki loči Smrekovec od Starih stanov. Čudovit pogled proti severozahodu. Komen, Travnik in Raduha so pred nami. Tam so nedavno naselili svizce. Hoteli so jih tudi na Golteh, a so namero zaradi žičnice opustili. Morda se bodo brž zaplodili in potlej razširili svoj življenjski prostor tudi sem na Mozirsko planino. Lovci pripovedujejo, kaj vse so videli. Eden dve srni, drugi šesteraka in vilarja, več jih je videlo ruševce, eden celo velikega petelina, ki je brezskrbno sedel na veji košate smreke. Beli

zajec v pogonu pa ni prišel na strel.

Po kratkem premoru smo obstopili Ojstri vrh. Začel se je drugi pogon. Zdaj je bila gonja še živahnejša. Spet se mi je približevala, vendar se je tik pred menoj v gostem smrečju zaobrnila v sosedno vzpetino, potem pa navzdol proti mojemu sosedu Viktorju. Partizanski invalid je. Obe nogi so mu odrezali pod kolenom. Kljub temu je vztrajen in navdušen lovec. Tak je bil tudi njegov oče, ki pa že dalj časa lovi v večnih loviščih. Čujem strel. Gonja se nadaljuje. Sklepam, da Viktor ni zadel. Res, takoj sledita dva strela zapored. Psi utihnejo. Belec je le moral na dlako.

Na zbirališču si ogledujemo trofejo. Čudovito lep primerek. Nekoliko krajši od poljskega, a čez hrbet širši. Toda po hrbtu še ni povsem prebarvan. Šape pa so že porasle z gostejšo in daljšo dlako. Zima je blizu, pa potrebuje predvsem toplejšo obutev. Srečni strelc je bil Ferdo. To je že drugi njegov belec. Ko je uplenil prvega, so mu lovski tovariši domala izpraznili denarnico. V pogonu sta bila še dva planinska zajca, vendar sta s svojimi znanimi zankami uspela pobegniti pred sicer odličnimi goniči, ki zaradi toplote niso mogli več dobro slediti. Pa tudi navajeni še niso na te vrste lova. Beli zajci imajo drugačen dah, pa tudi drugačne navade kot njihovi vrstniki, poljski dolgouhci.

Na zboru pri Zagradiškem stanu smo se spet oddahnili. Sledil je tretji pogon. Obločili smo Petelinjek. Ime nosi po številnih ruševcih, ki jih je bilo tod zelo veliko. Zdaj jih je manj, ker je tudi vrh porasel s smrečjem in zavoljo tega ni primernih rastišč. Stal sem na streži nad Zagradiškim stanom. Spet imenitna gonja. Vse okrog mene, toda Diana mi ni bila naklonjena. Tudi mojima prijateljeva ne. Dva bela zajca sta se nam izmuznila nazaj na Ojstri vrh.

Na zadnjem pogonu, ki je potekal večidel po vrtačah navzdol proti planinski koči na Golteh, so psi sicer krepko zvonili, padli so tudi trije strelci, toda ostali smo le pri enem belem zajcu. Redko se primeri, da padeta več ko dva. Preveč so prebrisani. Sicer jih je pa tudi škoda. Lov nanje je uspešnejši, dokler še ni snega. V snegu lovec planinskega zajca težko opazi, saj je bolj bel ko sneg.

Brakado smo zaključili po stari navadi v planinski koči na Golteh. Stisnili smo se okrog mize v kotu velike sobe. Planinci so z veliko radovednostjo in zvedavostjo opazovali belega zajca. Nekateri so zmajevali z glavami, češ da smo ubili domačega kunca. Bilo je smešno, da že dolgo ne toliko. Pesem je sledila pesmi, sprva lovska lovska, zatem narodna narodni. Vmes pa lovski dovtipi in lovske zgodbe, zabeljene s pristno lovsko latinščino. Hvala vam, mozirski lovci, za lep, nepozaben dan!

Mežnarjev Tone

Jože Janež

Čudovita si dolina Loška! A še prelestnejše je samotno gorsko naselje Poljane, nekdanj priljubljena izletniška točka nad Loško dolino (1060 m). Otroci iz doline so v spremstvu učiteljev prihajali na Poljane, tam pri cerkvici sv. Andreja so se vrstili romarski shodi, in tam v gozdovih Rane gore in Petelinovega vrha je večkrat odjeknil strel. Domači fantje Poljanci so bili na delu, brez lovskega dovoljenja. Petični ljudje so bili v tistih časih zakoniti lovci, Poljanci pa daleč naokrog znani divji lovci. Kdaj pa kdaj je sicer na Poljane prisopihala orožniška patrolja in bajoneti na puškah so se lesketali v soncu.

***

Mežnarjev Tone so mi rekli po domače. To zategadelj, ker je bil eden mojih prednikov mežnar. V krstni knjigi pa je zapisano: Anton Truden, sin zakoncev Helene in Antona Trudna iz Gor. Poljan, rojen 23. julija 1914. — Vsaka pomlad je zelena. A prečudna je bila pred devetindvajsetimi leti, ki nam je poleg zelenja in cvetja prinesla tudi prvo svobodno ozemlje. Zgrabili smo za orožje, se uvrstili v čete in bataljone in potisnili sovražnika v njegova utrjena oporišča. Ta pomlad pa je bila tudi zadnja v mojem življenju. Čeprav že skoraj tri desetletja nisem več med živimi, sem na Poljanah še vedno navzoč. Postal sem nerazdružljivi del mojih dragih rojakov Poljancev. Kakor orel s perutmi je moj duh zakrilil in se dvignil nad rodni kraj. Noč za nočjo prislušujem šumenju lesov in življenju gozdnih prebivalcev. Kako prijetno žubori potoček Jazbina in razveseljuje popotnikovo dušo. Zlovešče se oglašča skovir. Včasih se razbesni nevihta, ognjene strele parajo nebo. Divjad si poišče zatočišče pod drevesi in skalami. A kadar rjovejo viharji, korenine dreves silijo še globlje.

Foto Vl. Pleničar: Decembrsko sonce v spečem gozdu

Oj, preljuba mati moja! Tudi ti si se kmalu po vojni za vedno poslovila. Kako je bilo že takrat, ko sem komaj trinajstletni deček staknil nekje dvocevko. Branila si mi in me opozarjala na posledice, če me zasačijo. Toda oprostite, draga mama, nikakor ti nisem mogel ustreči. Morala si se sprijazniti z dejstvom, da je tvoj sin postal strasten divji lovec. Gozdovi in zavest, da sem lastnik orožja, skritega pod skalo blizu naše domačije, so me vsega prevzeli.

Štirideset hektarov je meril Mežnarjev grunt, in trdo smo morali delati. Toda ko sem končal z delom, sem odšel v skrivališče po puško in se izgubil za vitkimi jel-

kami. Potlej se vse do konca svojih dni nisem ločil od orožja. Vendar sem puško lahko javno nosil samo kot kadrovec v Zemunu in Zagrebu in potem kot aktivni partizan leta 1942. Bil sem partizanski prvoborec, zakaj že od jeseni 1941 sem sodeloval pri organizaciji ljudskega upora. V tretji četi bataljona Miloša Zidanška je videti nekdanjega divjega lovca, Mežnarjevega Toneta. V sončnih žarkih se mi leskeče mavzerica. Skrbno sem jo negoval in nikoli ni zatajila. A streliva nam je primanjkovalo. Naboji so nam bili kot suho zlato. Ko sem izbiral cilj — laškega vojaka v čeladi — sem skrbno pomeril in pritisknil. Vsak

strel divjega lovca je zadel v polno. Skoraj vsak dan smo se spopadli. Tisto pomlad smo partizani imeli pobudo. Ko je pokalo, je lahko vsak, kdor je bil prej že vojak, razložil partizanske strele iz mavzeric, starih avstrijskih in tudi lovskih pušk. V vsaki četi smo imeli tudi nekaj pušk-mitraljezov, znanih čeških »zbrojevok«, na katere smo bili ponosni. A Italijani? Ti niso varčevali s strelivom. Na slepo so žvižgali roji svinčenk iz njihovih kratkih pušk in strojnic, iz minometalcev pa so nam pošiljali mine, ki so treskale v skalovju in drevesih. Ko smo odšli v napad na sovražno posadko v Dragi, nedaleč od Loškega potoka, pa me je zadelo. Drobcji mine so se zarili v moje telo. Sesedel sem se. Iz številnih ran mi je odtekala kri. Preden so me prinesli v zasilno bolnišnico v zavetju smrekovega gozda blizu rodnega mi kraja, sem skoraj izkrvavel. Nad mojo posteljo se je sklonila ljubeča mati. Uro ali dve je ostala pri hudo ranjenem sinu edincu, potlej pa je nisem uzrl nikoli več. Sovražna ofenziva je bila v polnem razmahu. Premestili so nas v neko kraško votlino blizu vasi Travnik v

Loškem potoku. Fašisti pa so izvohali naše zatočišče. Kot besni so navalili na ranjence. Strelji, kriki, zabliskalo se je jeklo in črni hudiči so udrihali tudi s puškinimi kopiti. S svojimi ranjenimi soborci sem se pogreznil v večni mrak.

***

Ni me več. Le veter se poigrava nad mojo gomilo. Z menoj je odšlo v nepovratnost še osem mojih dragih rojakov Poljancev. Žrtvovali smo se v osvobodilnem boju in naša imena se blestijo na spomeniku padlih.

Oj, mladost ti moja, trpeča in nedoživeta, kako si razsuta vsenaokrog tega gorskega naselja! Z menoj vred so zagrebli vsa hrepenjenja, vse načrte. Divji lovec Mežnarjev Tone si ni osnoval družine in žena mu ni povila otrok. Moja lovska puška je zakopana sredi gozdov. Umrla je z menoj. Ni nama bilo usojeno, da bi dandanes skupaj s člani lovske družine veselo odhajala na lov. A ko se zdrami vihar in hrumi nevihta nad gozdovi, tedaj se mrtvi divji lovec s svojo mrtvo ljubico čez ramo poda skozi lesove nad Poljanami...

Toda Matevž je iskal Andreja. Ko so mu povedali, da ga ni in da bo morda prišel ponoči, se je Matevž obotavljal, po očetovem prigovarjanju pa je le povedal, kaj ga je prineslo. Videl je Prodnika, opravljenega za v gore, ko se je pod večer vlekel skozi Medvedji dol. Od gostilničarja Kosmula pa je zvedel o stavi, da bo pobil gamse na Planah.

»Glej ga no, norca,« se je čudil oče. »Kaj ga pa prijemlje?«

Matevž je dejal, da je pripravljen, da gre Andreja obvestit v bajto, če ga ne bo v dolino. Jana ga je hvaležno pogledala in tudi očetu se je dobro zdelo.

Ko je Matevž odhajal, sta se pred vrati srečala z Andrejem. V eni sapi mu je vse povedal. Andrej ga je ostro in nezaupljivo poslušal. Čeprav ga je poznal kot poštenjaka, mu je zagrozil:

»Gorje ti, če si me navlekel!«

»Kar očeta vprašaj, kako sva si gorka s Prodnikom. Napravil mi je več slabega kakor tebi. Tudi s teboj grem, če me vzameš.«

Andrej ga je poslušal le na pol. Misli so se mu naglo vozlele: Jana je torej imela prav. Ni ga še izučilo. Dejanja tega človeka vodi nerazumljivo predrzna norost. Preveč nasilnosti je v njem, da bi jo njegova hitro vkipljiva narava mogla krotiti. Verjel je Matevžu, da bo Prodnik odšel v Gamsove plane in spet napravil pokol med gamsi kakor medved med ovci v staji.

Vstopila sta v izbo.

»Andrej, ali si slišal?« je Jana skušala prebrati njegovo odločitev, ki jo je vnaprej plašila.

»Matevž je povedal.«

Ujel je piahost in strah v njenih široko razprtih očeh. Le vdan nasmešek njenih ustnic ga je pomirjal, da se je zdržal in ni pokazal, kako ga je novica vznemirila. Takrat na planini bi ga moral ubiti...

»Kako pa vi mislite, oče? Ali bo šel v Gamsove plane ali ne?« je

Oblak nad prepadom

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

IX.

Matevž je zvečer potrkal na domu pri Jani. Odkar se je zavoljo Prodnika razdrlo med njima, ga ni bilo več pri njej. Težko se je odločil, da je vstopil. Tudi njej je bilo nerodno, ko je stal sredi hiše in ni vedel, kako bi začel. Skupaj sta pasla in prijatelja sta si imela že od rane mladosti. Dober je bil Matevž in rada ga je imela, ljubiti pa ga

ni mogla. Kot moža si ga ni mogla predstavljati. Smilil se ji je, ko je prosil očeta za njeno roko. Premalo možaka je bilo v njem, zato ga je Prodnik, čeprav ni bil na dobrem glasu, prav kmalu zasenčil, da je kar zdrsnil iz njenega srca.

»No, kaj bo novega, Matevž?« mu je pomagal oče, ki je bil vesel, da se je sosedov sin, s katerimi so si bili vseskozi dobri, spet oglasil.

povprašal Andrej in očetu prisrčno stisnil roko.

»Šel bo, Andrej. Ta človek je nor, kadar ga prime.«

»Moral bom nadenj,« je zaskrbelo Andreja.

»S teboj grem, Andrej,« se je spet ponudil Matevž.

»Sam bom šel. Laže bom obračunal z njim.«

»Ali on s teboj,« ga je posvaril oče. »Vzemi Matevža! Zimske gore so brez prič. Dober je za strmino, saj je včasih gonil divjad, pomagaj ti bo.«

Andrej je nekaj časa okleval, potem pa privolil v očetov nasvet. Jano je Andrejeva odločitev zaprepastila. Nič več ni mogla čakati. Povabila je Andreja v izbo, češ da se ima nekaj važnega pomeniti z njim. Komaj je zaprla vrata za seboj, se ga je z obema rokama oklenila in oči so ga vdano ter ljubeče prosile.

»Ne hodi, Andrej, tako težko sem te pričakovala! Tako slabe slutnje imam.«

»Moral bom. Zaprisežen sem. Če se razve, da sem vedel, potem sem ob službo. Kako se bova preživljala?«

»Ne hodi, ti pravim, Andrej! Brez pomisleka te bo ubil, če te bo mogel. Ne poznaš ga. On zgubi razsodnost.«

»Ali pa bom jaz njega.«

»To nama ne bo prineslo nič dobrega. Vsa dolina te bo sovražila. Kri mi voda,« ga je preplašena nagovarjala. Njene temne oči so se orosile, žalostno so zažarele in proseče je nadaljevala: »Že tako se bojim in trpim, kadar te ni z gora.«

Stisnilo ga je pri srcu, pomolčal je in ni vedel kaj reči. Ona pa se je še tesneje privila k njemu.

»Nisem ti še povedala najvažnejšega. Hotela sem odložiti za dan, ko se bova vzela,« je dejala mehko in tiho. On pa jo je vprašujoče pogledal. Potem pa je skoraj dahnila: »Andrej, otroka bova dobila.«

»Ali res, Jana?«

Skokoma sta se spustila v grapo in si od blizu ogledala sled

Zmeden od nenadne sreče jo je stisnil k sebi in ji dolgo globoko zrl v oči. Srce pa se mu je stisnilo od ganotja in tesnobe, ki jo je prinašalo njeno tiho ihtenje.

»Tako rada te imam! Ne hodi od mene! Tako tesno mi je. Pojdiva raje od tod. Vseeno je, kam. Tudi daleč. Nočem te izgubiti.«

Božal jo je po laseh in jo tolašil. Njegove misli pa so bile v skalovju v surovem snežnem metežu.

»Jana, ne boj se. S seboj bom vzel Matevža. Izognil se bom vsemu, kar bi bilo prenevarno. Samo v revirju moram biti, ko bo mrharil,« jo je skušal pomiriti.

Ona pa je neutolažljivo zaihtela: »Pojdi, če moraš. Vem, da te pregovoriti ne morem. Misli na otroka in na naju, Andrej. Na vsakem koraku! Vrniti se moraš!«

Vdane besede so segle Andreju globoko v dušo. Njena ljubezen mu je vzbudila neznane moči. Obenem pa ga je njeno svarilo obremenilo še z večjo tesnobo. Vedel je, da do odločilnega spopada med njim in Prodnikom mora priti prej ali slej.

Ponoči sta se Andrej in Matevž podala v goro. Potepeni sivi oblaki so mrežili nebo in odgrinjali ter zagrinjali mesec z bledim kobarjem.

Pogreznjena vsak v svoje misli sta se vzpenjala vse više v blesteče skalovje, ogrinjeno s snegom. Andrej je bil razdvojen. Prvič v življenju ga je zajela tesnobna bojazen. Njen jok mu ni šel iz ušes in žalost v njenih velikih očeh mu je budila čudne slutnje. Pomislil je, da ga Prodnik res utegne za-

deti. Odganjal je to misel, pa se je znova vračala: Obležal bom v prepadu. Srce bo ledeno, brez strasti, brez želja. Sama bo ostala z otrokom. Predstavljal si je majhnega dečka sredi gorskega cvetja, ki ne bo poznal očeta. Misel na otroka ga je raznežila in mu prinesla skrb, ki je doslej ni poznal. Naglo je spešil v strm in škrabljal s palico okovanko po slabo zgaženi stezi. Matevž ga je komaj dohajal in se jezil sam nase, ker je novico tako hitro povedal naprej in se ponudil za spremstvo. V ledenem objemu nočnih, grozotno samotnih sten je tudi njega postajalo strah. Poleg tega je videl, da Jani ni bilo prav, ker je s svojo vestjo spravil Andreja in sebe v nevarnost.

V koči sta zakurila, se ogrela, najedla, si skuhalo čaj, potem pa legla. Andrej dolgo ni mogel zaspati. Koval je načrt, kako bi poiskala Prodnika. Bolj ko je razmišljal, manj je bilo upanja na uspeh. Tolažil se je, da se bo Prodnik s strelji izdal, potem pa ga bosta pričakala. Če pa bosta nalletela na sled, mu bosta sledila. Z dnem sta z orožjem v rokah stopila iz koč. Andrej je Matevža oborožil s svojo rezervno puško. V zraku je dišalo po novem snegu. Dan, kakor bi ga naročil za lov. Žival v takem ni tako previdna. Oprezala sta za gamsi, ki so bili že na paši v strmeh, kjer so plazovi odgrnili trave.

Šla sta dalje mimo osamljene planine in skozi redek macesnov gozd, postajala in se razgledovala. Nikjer človeške gazi. Le gamsi so se sledili s pobočja v pobočje. Šla sta previdno naprej in se vzpela v greben, ki je padal v grapo, ki pelje proti sedlu, od koder vodi polica v Gamsove plane. Presenečena sta obstala. V grapi pod seboj sta zagledala sled, ki se je kačasto vila po planjavah med rušjem in prav nič zakrita na daleč izzivala.

»Hudič, prekleti! Naravnost v Gamsove plane se je nameril, in to celo po moji neuhojeni stezi. Nisem si mislil, da bo to tvegalo!« je vzkipek Andrej. V Gamsovih planinah je živali kakor v hlevu. Plaznica je odgrinjala trave in sonce je okopnelo okrajke. Pod steno so se druga za drugo vrstile kope sena, ki ga je poleti našel lovec. V decembru je gamsove trope z vseh vrhov naokoli pritegnilo v to naravno zavetje.

Andrej je besnel. Skokoma sta se spustila v grapo in si od blizu ogledala sled.

»Prodnikova noga! Poznam tale

čevljev, velik kakor otroški grob,« je vzkliknil Matevž.

Andrej je pokleknil in si natančno ogledal dolge korake v snegu ter pritrdil Matevžu.

»Bojim se za njim,« je odkrito priznal Matevž, ko se je Andrej namenil po sledi. Preplašeno se je oziral in opozarjal: »Glave mu ne seva pred cev. Lahko čepi v skalah nad nama.«

»Saj imaš puško, Matevž! Do sedla morava priti in videti, kam je zavil. Lahko se je podal tudi na vzhodno pobočje in hoče s tole potjo na sedlo le slepiti.«

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Avstralija

(Iz knjige »Weltjagd heute« — Berlin)

H. J. Frith — iz nemščine Francè Cvenkel

Avstralija meri preko 7 milijonov kvadratnih kilometrov, katere severni del leži v vročem tropskem pasu, medtem ko so na jugu zime s snežnimi padavinami. Na vzhodni obali se bohota džungla. V notranjosti dežele so obsežni gozdovi, ki prehajajo v savane (travnate stepe) in naprej v grmičevja in pašnike ter končno v puščavo. vzdolž severne obale se raztezajo tisoče kvadratnih kilometrov velika močvirja.

Prebivalcev je v nasprotju s temi velikanskimi površinami samo okoli 10 milijonov, katerih več kakor polovica živi v treh ali štirih obalnih mestih; ostali naseljujejo ozka področja na vzhodni, južni in zahodni obali. Pašniki v notranjosti dežele dajejo hrano ogromnim čredam ovc in goved. Tod je na-

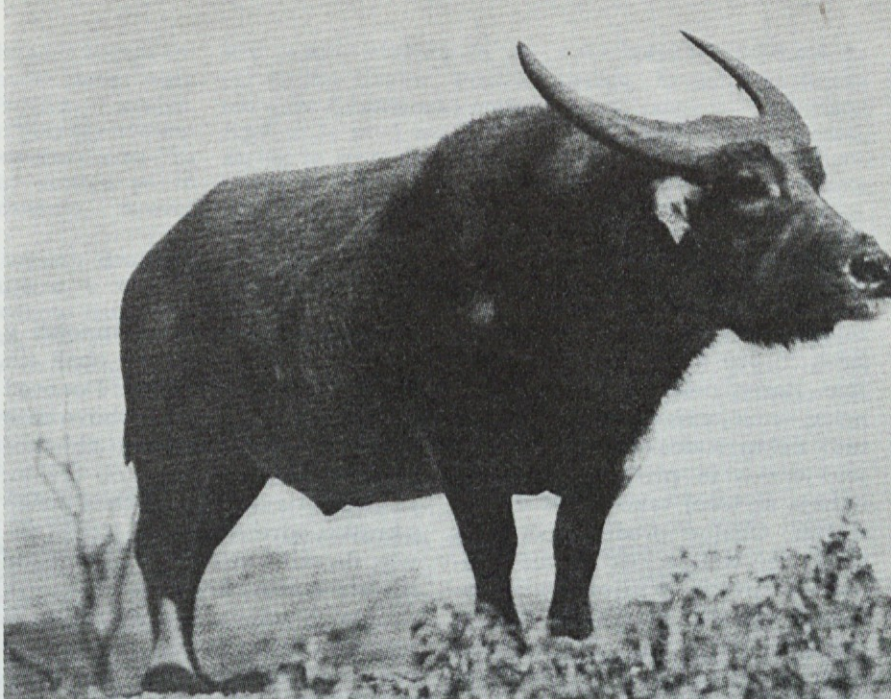
seljenih le malo ljudi, velika področja so povsem neobljudena.

V zadnjih letih pa je nastopil hitrejši razvoj, ki bo to starodavno stanje kmalu spremenil. Nenaseljene pokrajine so preiskali iskalcu urana in nastalo je že nekaj središč za proizvodnjo urana. Tehnični razvoj nudi možnost preskrbe daljnih področij ob obali z vsemi življenjsko važnimi predmeti, tako da se življenjski prostor človeku neprestano razširja. S tem v zvezi je tudi stalno naraščanje prebivalstva. Čeprav so še vedno ogromne površine nekultiviranih tal, je gotovo, da bosta v bližnji bodočnosti lov kakor tudi gojitev divjadi v glavnem prenešana na kultivirana tla. V tem poročilu bo govora o nekaterih načinih lova, ki se danes izvaja v Avstraliji. Toda pri tem je treba upoštevati,

da se razmere tudi tod neprestano spreminjajo.

Živalski svet Avstralije je last krone in se izvajanje lova na privatnih posestvih lahko prepove. To so omejitve, ki naj jih lovec upošteva. Po zakonu je vsakemu avstralskemu državljanu dovoljeno imeti strelno orožje in ga prosto nositi, dokler z njim ne zaide v nasprotje z zakonom. Lov je Avstralcu dediščina njegovega očeta in to pravico ljubosumno čuva. Prvi kolonisti, ki so prišli iz Evrope — zlasti Anglije — so bili iz dežel, kjer je bil lov omogočen samo manjšemu številu ljudi. Dejansko so mnoge poslali v Avstralijo v verigah zato, ker so poskušali loviti na privatnih posestvih. Znašli so se v deželi, kjer je bilo divjadi na pretek in lov brez kakršnih koli omejitev. V teku 19. stoletja so naseljenci prodrli v notranjost dežele in pri tem živeli večinoma od lova. V tem času so imeli nekatere živalske vrste za škodljive samo zato, ker so bile pač na poti naseljencem. Tako še danes misli moderen Avstrelac, češ da je upravičen loviti kjerkoli in kadar hoče ter da ima pravico uničiti vsako žival, ki poškoduje njegove nasade ali pašnike. Često je sovražen lovskim predpisom in jih obide, kjer le more. Šele v zadnjih letih je zaslediti, kako začenja rasti določen čut odgovornosti in se uveljavlja spoznanje o nujnosti ohranitve divjadi. Zdi se, da lovška tradicija stopa v zreljše obdobje.

Avstralija je razdeljena na šest držav in eno pokrajino. Po ustavi skrbi vsaka država za nadzor in ohranitev živalstva znotraj svojih meja. Mera skrbnosti, ki jo nalaga ta dolžnost, pa je po državah močno različna. V nekaterih so dobro vodene organizacije, katerih dejavnost obsega gojitev, zakonodajo in nadzorno oblast; v drugih zopet vlada zanikrni odnos do teh važnih problemov. V nekaterih državah si mora lovec nabaviti lovsko karto,

Arni ali vodni bivol je dandanes domača žival v vseh toplih deželah, v Zahodni Indiji in Avstraliji pa živi tudi podivjan

ki stane en funt; v nekaterih je potreben samo orožni list; ponekod pa ni potrebno ne eno ne drugo. Boleča točka tega sistema je očitna takoj pri selivcih, npr. pri račah, ki večinoma preletavajo vso celino. Zanje se brigajo kar na sedmih različnih mestih in se doslej niso mogli zediniti še za nikak enoten podvig. Osnovanje skupnega središča, ki naj bi te naloge reševalo za celotno ozemlje s trdnim planom, je neobhodno.

Avstralija, ta ogromna in divja celina, bi se lahko razvila v čudovito lovsko deželo. Danes je poznana samo majhnemu številu lovcev, in sicer tistim, ki so šli v divjino iz poklicnih razlogov, nekaterim redkim uradnim osebam in tistim, ki se niso ustrašili naporov spremeniti Avstralijo v ogromno področje za pridobivanje riža. To je sicer škoda, a razumljivo, kajti ljudje hočejo najprej in predvsem svoj vsakdanji kruh. oziroma — kakor v tem primeru — svoj vsakdanji riž.

Četudi je avstralsko živalstvo bogato ptičev in sesalcev, je relativno malo lovnih vrst živali; v tem oziru je Avstralija revnejša kakor mnoge druge dežele. Najvažnejše lovne živali so bivoli, kenguruji ali klokan, divji prašiči, jelenjad, divje koze, lisice,

zajci in kunc. Od teh so samo kenguruji avtohotni, vse drugo so pripeljali evropski priseljenci, bodisi iz želje, da bi tako imeli nekaj iz svoje domovine, bodisi iz ekonomskih razlogov. Vse vrste so se silno razmnožile in avstralskemu kmetijstvu prizadejale veliko škode.

Ker so jih spoznali kot »škodljivo zalego« — deloma še danes tako gledajo — nanje ni nikake omejitve lova. Samo za uplenitev bivola je danes potrebno dovoljenje, ker predstavlja določeno trgovsko vrednost. Od ptic v Avstraliji predvsem lovijo divje race, katerih je 20 vrst, dalje kljunače in prepelice, ponekod tudi golobe. Vendar so divje race na prvem mestu.

V teku let sem to celino prešel križem sem in tja ter na več mestih lovil vse, kar je lovno. Ker so divjad in načini lova od kraja do kraja različni, je zelo težko vse to zajeti v kratkem poročilu. Zadal sem si torej nalogo, opisati le nekatera posebno značilna območja in lovne načine.

Tropske savane

Na severni obali Avstralije se vleče od gorovja Kimberley na

zahodu do dežele Arnhem 100 milj širok in 300 milj dolg pas pokrajine. Razen nekaj praprebivalcev, nekaj misijonskih postaj kakor tudi nekaj rudosledcev in drvarjev je ves ta predel nenaseljen, nahaja se torej tako rekoč v prastanju. Obalne predele loči med seboj več velikih rek in več kilometrov širokih, z grmičevjem poraslih visokih planot. Podnebju gospoduje monsum, v deževni dobi, ki traja od oktobra do marca, in v suhi dobi preostalega leta brez dežja. V deževni dobi reke prestopijo bregove in preplavijo deželo z množino vode, često globlje od metra. Voda sicer hitro odteče, a zapusti ogromna močvirja, naseljena z nešteti divjimi racami, pelikani, čapljami, ibisi in drugo vodno divjadjo, kakor tudi s kljunaci, krokodili in bivoli, pa tudi s pijavkami in komarji moskiti. Suha doba zopet izsuši močvirja, da je dežela gola in prašna. Edina voda je potem samo še v nekaterih mlakah in velikih jezerih. Živali, predvsem ptice, se tedaj v ogromnih množinah zbirajo v krajih z vodo. V deževni dobi je zaradi neprehodnosti močvirij možno loviti le pod najtežjimi pogoji, razen tega pa je to čas valjenja in mladičev. Vsekakor je lovski šport v suhi dobi lažji, zanimivješi in zmogljivješi. Lovec potrebuje samo štirikolesno vozilo in enostavno kamping opremo, saj se mu ni treba bati niti dežja niti moskitov. Noči so tako tople, da tudi tople odeje ne potrebuje. Čez dan shaja v tanki srajci.

Lov na bivole

Domače vodne bivole so leta 1820 pripeljali s Timora, z enega izmed Sunda otokov, kot tovarne in vprežne živali, ko so poskušali na severni avstralski obali osnovati kolonijo. Neuspehi in napadi domačinov so preprečili ta načrt in

spuščeni bivoli so se razmnožili v velike črede. Na severni obali jih danes cenijo na 175 000. Do pred nekaj leti so jih zaradi njihove kože ogromno odstrelili. Lovijo jih s konjem; jahajoč v galopu ob bivolu, ki ga streljajo v hrbtenico iz puške s kratko, odrezano cevjo. Konja nauče, da skoči vstran, če bivol pade in jezdec se na konju že požene za drugim bivolom. Predstavljajte si jezdec s težko, kratko puško v eni roki in z vajeti v drugi roki, kako galopira po trdih tleh sredi besne črede, potem imate lahko predstavo o divjem načinu tega lova. Če čreda s stotinami bivolov skuša pobegniti in doseže gozd, jo tam sprejmejo lovci s strelji iz skrivališč. Toda ti se morajo često reševati na drevesa, a vseeno utrpe velike izgube.

Pred nekaj leti pa je cena bivolskim kožam občutno padla, kar je vplivalo tudi na lov. Danes lovijo bivole samo sem in tja za meso in šport. Včasih uporabijo še stari lovni način, ponajveč pa je konja zamenjalo motorno vozilo. Navdušenec pa lovi to divjad tudi peš, s tem da jo zalezuje po goščavi ali močvirjih. Pri tem so potrebne velike izkušnje, vzdržljivost in spretnost. Lovec mora namreč vedno računati s tem, da se v mlakužah dobesedno lahko spotakne ob bivola, ki se tam kalužijo.

Psi dingo

Avstralija ima na pretek divjih prašičev in dingo-psov. Obe vrsti sta zelo oprezni in prašiče kakor dingo-pse lovijo na zalaz. Lovec se mora zadovoljiti s skromnim uspehom; često jih zalezuje več dni in plen je zgolj ena teh plašnih živali. Avstralski dingo, podivjani, prvotno domači pes iz skupine tako imenovanih Schensi-psov, lahko doseže velikost volka, je samotar in

se zelo redko ali sploh ne pojavlja v tropih.

Dingo psi človeka nikdar ne napadejo, pač pa ropajo njegove ovčje črede in raztrgajo tudi mnogo telet. Jaz osebno (avtor) imam dingo-psa za plemenito žival in še nisem nobenega ubil. Menim, da ima naša dežela (Avstralija) pač nekaj ovc lahko tudi zanj, da jih raztrga.

Krokodili

V avstralskih rekah mrgoli krokodilov, katerih koža predstavlja donosno trgovsko vrednost. Lovci vesla v kanuju s tokom vzdolž mangrovni močvirij. Če je dovolj previden in miren, lahko vidi in upleni krokodile, ležeče ob močvirju. Če strelja, mora s kanujem hitro na mesto, kjer krokodil leži. Kajti krokodil, ki ne obleži v ognju, se namreč hitro splazi v vodo. Najti ga potem pa je zelo težavno in lovcu navadno ne uspe. Spominjam se svojega prvega krokodila. Sedel sem v čolnu, ki ga je krmaril izkušen poklicni lovec. Moj strel je smrtno ranil žival, toda v trenutku ni bila mrtva. V nekaj sekundah sva bila jaz v kljunu čolna in krokodil samo še kake tri metre vsaksebi. Krokodil je spremenil vodo v krvavo in penečo se brozgo, medtem ko je s čeljustmi divje grabil in vodo bičal z repom. Moj gostitelj mi je zakričal: »Zgrabite ga! Držite ga!« Toda jaz ga nisem več dosegel. Krokodil je bil zgubljen.

V morskih zalivih in na velikih rekah lovijo krokodile ponoči. V reflektorju zažarijo njihove oči kakor majhni rdeči ognji. Medtem hitro drsi kanu proti njim. Majhne krokodile zgrabijo za rep in jih potegnejo v čoln. Večje harpunirajo, potegnejo kvišku in ustrelijo.

(Se nadaljuje)

Lovski oprtnik

Razmišljanje o varstvu narave

Vsakomur, ki ljubi naravo, se mu čudovito odkriva in približuje. Gotovo smo lovci v prvi vrsti poklicani, da z dejanji dokažemo, kako neupravičen je očitek, da lovci zgolj pobijamo, kar ustvarja priroda. Vsakdo, ki nosi puško, še ni lovec. Pravi lovec ne uničuje, ne pobija, ampak goji in pozna le lovsko pravičen odstrel. Odstrel pa je del gojitve divjadi, vzporedno z varstvom narave. Lovska pravičnost nam daje smernice, pa katerih se moramo ravnati. Te so predvsem:

- 1 — pravilno spolno razmerje ohranjati z odstrelom,
- 2 — odstreljevati za razplod neustrezno divjad,
- 3 — osveževanje krvi,
- 4 — primerno pokončevanje škodljive divjadi in lovsko pravičen način,
- 5 — skrb za naravno hranje divjadi,
- 6 — krmljenje ob pomanjkanju naravne hrane,
- 7 — snovanje ustreznih remiz,
- 8 — izboljšanje skrivališč za divjad,
- 9 — zimsko krmljenje divjadi in drobnih koristnih ptic,
- 10 — zalaganje solnic,
- 11 — postavljanje in vzdrževanje visokih prež za opazovanje divjadi,
- 12 — skrb za čistočo v gozdovih, gorah in na poljih (odmetavanje odpadkov). Slovenski lovci lahko re-

čemo, da imamo bogata lovišča. Z lovom danes nista spojena le užitek in zabava, ampak tem bolj varstvo narave, predvsem skrb za divjad. Cilj gojitve pa ni samo spoznanje, temveč dejanje!

Lovci po lovskih družinah se vključujemo v Gorsko stražo. Vrednote narave so tako velike, da se splača storiti vse za njeno ohranitev in varstvo. Ne gre zgolj za varstvo ptic pevk in njih krmljenje pozimi, za varstvo cvetja v gorah in nižini, niti ne samo za naravne narodne parke, ampak za gospodarno in smotrno izkoriščanje vsega našega življenjskega okolja ter hkrati za varovanje in vzdrževanje njenega čim bolj naravnega stanja, tako tal, vode, zraka, rastlinstva in živalstva. S tem vključujemo v varstvo tudi človeka samega, ki je del narave. V letu varstva narave se lovci še prav posebno povežujemo z naravo. Lovska puška naj bo le tista oblikovalna sila, ki skrbi pri divjadi za naravno, življenjsko ravnotežje in s tem izboljšuje zdravo rast. Predvsem pa smo lovci dolžni ščititi redko divjad pred iztrebljenjem. Kadar opaziš v lovišču redko ptico ali kako drugo žival, se zdrži in ne pomeri nanjo! Dolžnost lovca je tudi z dobrimi zgledi vplivati na svoje lovске tovariše.

Lovec pozna lovišče do zadnjega kotička, vse trate, goščave, vsa pota in steze, pa tudi vse stečine, vsak grmiček in vsak glas v naravi, vsak klic in žvižg. Lovske kočice, visoke preže, krmišča in solnice so važni kotički, kjer lovci opazujejo naravo in divjad. V teh tihih kotičkih začutimo tajni glas narave in silo njenih moči, vso lepoto in raznolikost njenih pojavov, pa glas svojega srca in svoje vesti. Najbolj pa se lovčeva ljubezen do živali, do divjadi izkaže pozimi, v stiski za golo življenje divjih živali. Tedaj se pravi lovec ne boji truda, samo da divjad ne trpi pomanjkanja.

Varstvo narave pa zadeva tudi napredujočo civilizacijo, ki izkorišča naravo,

širi prostor človeku in ga oži divjim živalim. Pogledujemo samo Ljubljansko polje! Kjer je še pred leti skakal zajček in so se spreletavali fazani in jerebice, stoje danes stolpnice, tovarne. Prostrani deli lovišč so postali naselja in divje živali so se morale umakniti, odseliti oziroma izumreti. Čas je prehitel naravo, ki podlega človekovi tehniki. Na nas vseh je, da ohranimo čimveč pravega naravnega. Zato bodimo lovci s puško na straži za varstvo narave!

Vladimir Pleničar,
član Gorske straže
LD Vodice

Sramotno in obsojanja vredno

Dne 10. 10. 1970 je Lovska zveza Posavje priredila ocenjevalno tekmo lovskih psov ptičarjev na Krškem polju. Tu se je zbralo veliko število rejcev lovskih psov in drugih lovcev. V neposredni bližini tekmovanja — v lovišču LD Krško — je bil tudi inozemski lovski turist z napravo za vabljenje ptic pevk. Vabil jih je in streljal z lovsko puško. Poleg sebe je imel dva fanta, verjetno sinova, ki sta mu prinašala ustreljene ptice. Ta inozemski lovec je samo v času tekmovanja postrelil okrog 40 škrjančkov, strnadov in sinic, ki so v tem kraju že zelo redke, a za gospodar-

stvo koristne. Sramota za tistega, ki je tega tujega lovca povabil v lovišče. Vsak lovec bi moral vedeti, da ptic pevk ni dovoljeno pobijati, kar prepovedujeta zakon o lovstvu, Ur. l. SRS, št. 22/66 in zakon o prekrških zoper javni red in mir, Ur. l. SRS, št. 38/59, člen 17., točka 7. Otroke v šolah učimo, da v zimskem času hranijo ptice in da spomladi ne razdirajo njihovih gnezd, sedaj se pa tuj lovski turist izživlja s streljanjem nanje na naši zemlji na nezakonit način! Kako je to sploh mogoče, da zoper kršitelje ni nobenih ukrepov?!

Znano je tudi, da so vsa leta nazaj v doljnem Posavju tuji lovski turisti streljali srne s šibrani na lovih na fazane, pa zato še nobeden ni bil kaznovan. To ni v korist lovskih družin, pač pa škoda, ker dva kosa srnjadi ustrelijo, pet ali šest pa zastreljenih pogine v loviščih. Veliko lovcev je za take nepravilnosti, vendar se noče nobeden zameriti.

Primer v lovišču LD Krško lahko potrdijo tudi priče. Ne pišem tega iz sovraštva do koga, pač pa me boli, da se take stvari dogajajo. Bolijo me tudi izgovori, češ kaj me briga, saj nisem član LD Krško. Vprašujem se, ali je res večina tako slaba, da ne more napraviti reda. Že lani in še prej sem opozarjal na take nepravilnosti. Zato sem seveda nekaterim odveč. Toda,

Foto J. Bogataj: Sinica — plavček

to ne bi smelo vplivati na osebne odnose, če gre za pravično stvar.

Ivan Preskar

LD Črnomelj za cianovodik

Ko pregledujem zapisnik občnega zbora LD Črnomelj, premišljam o sklepu, ki nalaga upravnemu odboru, da se zavzema za zopetno uporabo cianovodikovih ampul za strupitev predvsem lisic, ki so se npr. v našem lovišču tako razmnožile, da ogrožajo obstoj zajcev in fazanov, medtem ko poljskih jerebic že več ni.

Ugotavlja se veliko vzrokov (vse vrste prometnih sredstev — cestna vozila, železniški, vodni, zračni promet, gospodarske panoge, rudniki, orožje in podobno), zaradi katerih so človeške žrtve. Nikjer pa ni niti govora o tem, da bi se proti sredstvom tragičnih katastrof podzveli taki ukrepi, kakor so se podzveli v lovstvu zoper uporabo cianovodika, ki je

edino humano in gospodarsko sredstvo za uspešno dokončevanje roparic. Občni zbor LD Črnomelj predlaga, da se lovske družine, področna lovska zveza in LZS zavzamejo za zopetno uporabo cianovodika. Hkrati naj se predpišejo ustrezni varnostni ukrepi za odgovornost posameznikov pri ravnanju s cianovodikovim strupom.

Vnet sem na čakanje lisic, presedim tudi do šest ur na preži. A moram poprečno čakati trikrat, da lisica pride enkrat. Zadosti je, da kopito podrsne ob suknjič in lisice ni več. Tako je, ko je sneg, ko pa snega ni, me mine veselje do čakanja.

Po staležu lisic, ki ga je sicer zelo težko ugotoviti, ne pretiravam, če trdim, da bi v našem lovišču štirje lovci z zanesljivim strupom dobili v sezoni 200 lisic, ki se jih brez cianovodika ali naravne katastrofe ne bomo rešili.

V našem lovišču je lisic toliko, da iščejo hrano tudi po drevju. Prilagam posnetek iz lastnega doživetja 11. marca 1970. Pri obhodu

lesene pasti, nastavljene kuni, sem od daleč ocenil lep eksemplar. Nisem mogel verjeti svojim očem. Od blizu sem ugotovil, da je lisjak prišel po 5 cm debeli lati v nastavljeno past. Ker tega dne fotoaparata nisem imel s seboj, je lisjak počakal v pasti na slikanje do naslednjega dne.

Jože Barič

Predlog za zopetno uporabo cianovodika

Na predlog več področnih lovskih zvez in zavodov za gojitev divjadi ter gospodarske komisije LZS je izvršni odbor Lovske zveze Slovenije na svoji seji 14. 9. 1970 sklenil predlagati spremembo čl. 19 zakona o lovstvu (Ur. l. SRS, št. 22/66) v tem smislu, da bi bila v izjemnih primerih dovoljena uporaba cianovodika. Lovska zveza Slovenije spremlja širjenje stekline v Evropi, ki se iz Nemčije preko Avstrije nezadržno širi proti jugu. Ugotovljena je že na Južnem Tirolskem, severni Koroški in severni avstrijski Štajerski. Podatki iz predelov zahodnih evropskih držav, kjer se borijo s steklino, ne govore samo o izgubah divjadi, ampak tudi domačih živali, zlasti goveda, ter o smrtnih primerih ljudi. Veterinarske službe v Avstriji in Nemčiji ugotavljajo, da je v prosti naravi prenašanje okužbe trajno in da je v to zajetih več živalskih vrst, glavni prenašalec pa je lisica. Po ugotovitvah ameriških znanstvenikov se okužba preneha širiti, če se stalež lisic zmanjša na največ eno lisico na približno 250 ha.

Po prepovedi uporabe cianovodika je stalež lisic pri nas močno porasel, kar se kaže v povečanju odstrela. Po naših izkušnjah je stalež lisic v hribskih in gorskih loviščih nemogoče uravnavati s puško, psom in pastmi. Iz teh lovišč se pa lisice širijo tudi v nižinske predele. Previsok stalež lisic tudi negativno

vpliva na normalno gospodarjenje s srnjadjo, divjim petelinom in malo divjadjo. Vse to zahteva znižanje števila lisic. Podatkov o staležu sicer nimamo, vendar pri letnem odstrelu 9800 lisic na približno 1 750 000 ha lovnih površin sklepamo, da je poprečni stalež lisic najmanj ena na 100 ha. Znižanje staleža lisic ocenjujemo kot enega najpomembnejših preventivnih ukrepov za preprečitev stekline.

Omenjeni člen lovskega zakona naj bi se spremenil tako, da bi bila v izjemnih primerih dovoljena uporaba cianovodika, podrobnejše predpise o tem pa naj bi v sodelovanju z LZS izdal republiški sekretariat za gospodarstvo.

B. Krže

Lov s strihninom

Še vedno velja 19. člen republiškega zakona o lovstvu, s katerim je prepovedana uporaba cianovodika. Kljub številnim protestom in predlogom naših lovcev je cianovodik za lov v Sloveniji še vedno prepovedan, medtem ko je v drugih jugoslovanskih republikah dovoljen. Dobra nadomestka za cianovodik tudi še ni. Beremo pa, da se naši deželi približuje steklina, katere raznašalci so v največji meri lisice. Zopet je blizu zima in lovci — še posebno v hribskih loviščih — se bodo zopet posluževali strihnina. Ker sem dolgo vrsto let lovil s tem strupom, želim našim lovcem, da bi se izognili nesrečam, dati nekaj navodil.

Strihnin je prah v kristalih. Po učinkovitosti razlikujem več vrst strihninov. Pravi čisti strihnin je npr. italijanski, vsaj nekoč pod Italijo smo uporabljali takšnega (strihnino puro). Ekstraktni strihnin ima slabši učinek. Strihnin, ki se dobi pri nas je precej šibkejši od italijanskega. Za eno vabo sem italijanskega uporabil nekako za eno do dve pšenični zrni, našega pa dve dozi, to je

nekako za dve koruzni zrne.

Strihninove vabe obvezno pripravljam na prostem, ne v zaprtem prostoru, praviloma tik pred uporabo, ker je treba računati, da jim čas jemlje učinkovitost. Na rokah imam gumijaste rokavice, kakršne imajo ženske za pranje. Za vabo uporabim kos črevesa, ki ga zunaj in znotraj dobro namažem z mastjo in vanj zavijem strihnin. Zavito črevo potem zunaj še posebej namažem z mastjo, da strup dobro izoliram pred vlago. Nekateri dajejo strihnin v kosti, kar se mi ne zdi razumno. Kljub vsej previdnosti se namreč lahko zgodi, da kdo strihninovo vabo odnese, npr. ptica. Tako zastrupljena vaba lahko pride tja, kamor ne želimo in nesreča je tu. Medtem ko strihnin s črevesom vred gotovo v enem do treh mesecih strhleni, povsem izgine in se uniči, pa kost s strihninom vred ostane neprimerno dalj časa in dolgo predstavlja nevarnost živalim in človeku. Pripominjam, da črevo, v katerega zavijemo strihnin, ne sme biti slano, ker sicer vaba zelo dolgo ne strhleni.

Preden uporabiš strihninove vabe za lov, je lisice treba navaditi. Ob lisičjih stezah začnem pokladati »gluho« vabo, zrezano meso v velikosti strihninovih vab. Lisica je več dni nezaupljiva in vabe ne pobere. Ko pa jih začne pobirati, ji še nekajkrat položim »gluho« vabo, da povsem zgine njeno nezaupanje. Na vsako mesto, strupišče imenovano, položim več gluhih vab. Nekaj vab dam tudi pod kak lažji ploščat kamen, ki ga lisica in kuna s šapo odmakneta, da prideta do hrane. Za vabljenje si izberem mesto pod kako skalo, kjer tudi sneg ne zapade. Lisice začnem vaditi, ko zemlja še ne zmrzuje, konec oktobra, v začetku novembra. Tedaj lisica vabo še rada prime, na zmrznjenih tleh pa ne. V tem jesenskem času že tudi ni več muh, da bi črvi namesto lisc požrli vabo. Odličen pripomoček za vabljenje lisc je »ribji smrad«,

ki ga pripravimo tako, da ribe, zaprte v kozarcih za vlaganje, kvasimo že poleti na soncu ali pa zakopane v gnoju. Z »ribjim smradom« vsakič poškropim položene vabe.

Ko so lisice navajene, dam v prvo pločevinasto škatlo zastrupljene vabe, v drugo pa »gluhe« vabe. Na rokah imam seveda zopet obvezno gumijaste rokavice. S seboj tudi ne pozabim vzeti »ribjega smradu«. Zastrupljene vabe položim obvezno pod ploščat kamen, da more do njih samo lisica ali kuna, ne pa tudi ptice. Preden položim kamen na nastavljen vabe, jih še poškropim z »ribjim smradom«. Najbolje je, da polagata vabe na strupišče dva lovca, eden naj ima opravka s strupenimi, drugi z nestrupenimi vabami in ostalim. Drugi dan zjutraj grem gledat, kakšen je uspeh. Po možnosti se strupišču približam le na določeno razdaljo, da vidim, če je kamen odmaknjen. Ob nastavljanju sem si namreč lego kamna natančno zapomnil. Prav do strupišča pa ne grem, zlasti ne v snegu, da ne puščam vidnih sledi. Če je kamen premaknjen, grem na strupišče, da vidim, koliko zastrupljenih vab manjka. Če imam več strupišč, je prav, da na vsako mesto položim enako število zastrupljenih vab. Na ta način se ne morem zmotiti, ko ugotavljam število manjkajočih vab. Če manjka le ena zastrupljena vaba, pregledam okolico in v krogu kakih 50 do 100 m od strupišča najdem mrtvo lisico. Posebno natančno pregledam ob studencu ali potoku, kajti zastrupljena žival je žejna in jo vleče k vodi.

Če vidim, da nastavljena vaba ni dotaknjena, se oddaljim, ne da bi šel v neposredno bližino strupišča. Vsak naslednji dan grem gledat. Toda če v enem tednu ni nobenega uspeha, uporabim zastrupljene vabe drugod.

Mrtvo lisico izkožim spet obvezno z gumijastimi rokavicami na rokah, ker je vse njeno telo strupeno, tudi koža. Meso odrte lisice

Foto J. Simčič: Plen iz lovišča LD Planina

globoko zakopljem, da ne pride žival do njega. Rokavice moraš po vsaki uporabi oprati na prostem, z vodo in s pralnim praškom, a ne ob kakem koritu, kjer se napaja živina.

Nabavo strihnina dovoli na prošnjo lovske družine sanitarna inšpekcija občinske skupščine. Skladno z 19. členom zakona o lovstvu mora biti strupišče oddaljeno najmanj 300 m od hiš in 200 m od javnih poti. Čas in okoliš strupitve mora lovska družina javno razglasiti na krajevno običajen način (oglasna deska, z obvestilom preko šolskih otrok ipd.) ter o akciji obvestiti najbližjo postajo milice. Obvestilo o strupitvi ima v kraju tudi to dobro stran, da vsaj tedaj ljudje priklenejo pse in po možnosti zapro tudi mačke. Če slučajno kak pes potepuh ali mačka pade na strup, pa tudi ni nobene škode.

Strupljenje naj lovska družina poveri vestnim in veščim lovcem, ki naj za event. nesrečo tudi odgovarjajo.

Janez Gabrijelčič,
LD Anhovo

Lisjak se je vrnil

Hišo smo imeli 5 minut od vasi. Zdaj je ni več, ker so bili Italijani tam postavili vojašnico. Decembrskega večera med vojnama, jasno, ščip. Dasi utrujen, si

nisem mogel kaj, da ne bi šel čakati. Kakih 500 metrov od hiše sem k jablani sedel na stol, od koder sem imel lep pregled. Čakal sem že precej časa, pa se ni nič zganilo. Ker pa je na čakanju čas za razmišljanje, sem se spomnil dogodka, ko se je pred dvema letoma na tej jablani obesil 75 let star mož. Razmišljal sem, kaj naj bi bilo tako starega moža gnalo v smrt. Pri tem mi je zlezla glava na prsi in sem se za dve, tri minute zgubil v dremavici. Ko se zdramim in počasi obrnem glavo, sedi 10 metrov desno za menoj — lisjak. Sprva sem mislil, da je pes. Ker se drugače nisem mogel obrniti, sem skočil pokonci in preden je lisjak pribežal do gozda, sem sprožil. Dobro sem slišal, kako je še tekel po suhem listju navkreber. A ko sem puško imel že na ramenu, zaslišim šumenje navzdol. Tedaj opazim, da teče lisjak naravnost proti meni. Brž sprožim drugič in zgrešim. Ko beži mimo mene, opazim, da z njim ni nekaj v redu. Ker nisem utegnil menjati nabojev, tečem za njim in po 30 metrih ga dohitim. Imel sem dovolj opravka, preden sem ga umiril. Drugi dan pri izkoženju sem ugotovil, zakaj se je povrnil. Našel sem namreč dve šibri v zatilniku, kar je zadostovalo, da ga je zmešalo.

Miha Fortunat,
Kozaršče — p. Tolmin

Vprašanja - odgovori

Lovstvo predmet na univerzi

Vprašanje:

Na lovskem posvetu sem slišal, da je lovstvo celo učni predmet na univerzi oz. fakultetah. Želim, verjetno tudi drugi lovci, da bi nam o tem kaj napisali.

O. A., Maribor

Odgovor:

Stolica za lovstvo je v Ljubljani na biotehniški fakulteti (inštitut za patologijo in gojitev divjih živali). Studentje gozdarstva se vpisujejo za »lovstvo« kot obvezni izbirni predmet v 7. semestru; v skupini I je namreč lovstvo obvezen predmet. Kurs lovstva ima 45 ur predavanj in vaj ter poleg tega še 2 dni terenskih vaj (lovišče, lov, gozdna škoda od divjadi in varstvo divjadi).

Predavanja in vaje zajemajo področja: Kratka zgodovina lovstva, lovska zakonodaja, gospodarski pomen lova in njegov odnos do gozdnega in kmetijskega gospodarjenja. Biološko ravnotežje med gozdom, poljem in divjadjo. Vloga divjadi v gozdni biocenozi. Lovsko gospodarstvo, kinologija, balistika. Na splošno o divjadi. Divjad po vrstah: jelen, srna, damjek, gams, kozorg, muflon, zajci, kure, golobi, glodavci, zveri, divji prašič uje, vodna in obvodna perjad.

Vaje: razpoznavanje vrste, spola in starosti divjadi. Ocenjevanje trofejev. Urejanje lovišča. Spoznavanje in praktična uporaba lovskega orožja. Slušatelji gozdarstva morajo za diplomu napisati diplomsko nalogo iz nekega ožjega študijskega področja. Doslej je že 14 gozdarjev diplomiralo iz lovstva. Diplomsko nalogo iz lovstva pa je izdelal tudi en sluša-

telj agronomije in dve biologinji.

Na biotehniški fakulteti je lovstvo obvezen študijski predmet tudi za študente veterinarstva. Tu ima predmet ime »patologija in gojitev divjadi«. Studentje se v 7. semestru vpisujejo za predmet »lovstvo«. Ta predmet ima prav tako 45 ur predavanj in vaj ter 2 dni terenskih vaj (odlov divjadi, transport žive divjadi, farme za gojitev divjadi). Predavanja in vaje obravnavajo ta-le področja: Spoznavanje gospodarsko važnejših vrst divjadi, bolezni divjadi, prenašanje nekaterih kužnih in zajedavskih bolezni divjadi na domače živali in človeka, umetna gojitev divjadi, divjad za naselitev v lovišča, kožuharji, higiena v zooloških vrtovih, odlov in transport žive in mrtve divjadi, divjačina. Vaje: razpoznavanje vrste, spola in starosti uplenjene divjadi, diagnostika poginule divjadi.

Tak je torej študij lovstva na ljubljanski Univerzi. Dodam naj še, da je svoječasno Lovska zveza Slovenije sklenila, da tistim, ki so ta predmet na biotehniški fakulteti v Ljubljani absolvirali, izpit prizna kot izpit za članstvo v lovski organizaciji.

Tudi na drugih gozdarstvih in veterinarskih fakultetah v Jugoslaviji imajo predmet »lovstvo«, seveda v različnih oblikah. Na gozdarstvih fakultetah (Zagreb, Beograd, Skopje, Sarajevo) ima ta predmet naslov »lovna privreda« (lovsko gospodarstvo). Predavanja so v dveh semestrih (vsaj po študijskih načrtih, ki so mi pri roki). Med bivšimi oziroma sedanjimi predavatelji tega predmeta so tudi lovcem zelo znana imena kot Čević, Dragišić, Andrašić (Zagreb), Pribić (Beograd), Jovetić (Skopje), Obradović (Sarajevo) in drugi.

Na veterinarski fakulteti v Zagrebu je bil že l. 1958/59 uveden neobvezen predmet »gojitev in patologija lovne divjadi« (10. semester, 2 uri predavanj na teden), na istoimenski fakulteti v Beogradu imajo predmet »bo-

lezni divjadi, kožuharjev in kuncev« (9. semester 3 ure tedensko), v Sarajevu pa predavajo slušateljem veterinarstva predmet »lovstvo«. To so kratki, za Slovenijo točni podatki, verjetno pa nepopolni za druge jugoslovanske fakultete.

S. V.

Fotoamater

Zima in krmljenje divjadi

Lanska zima nam je precej zgodaj nasula mnogo snega. Predvsem naša pernata divjad je bila ogrožena. Najbolj prizadeti so bili fazani in jerebice, kajti snega je bilo več ko preveč. Pravčasno smo nabavili zadostno količino zrnate hrane za perjad, krmo za srnjad so pa prispevali lovci sami. Vsak lovec je bil zadolžen za polaganje hrane na določena krmišča.

Toda kljub naši skrbi so jerebice in fazani prihajali prav na kmečka dvorišča in prosili za hrano. Ljudje so jim nudili pomoč, saj so tudi med kmečkim prebivalstvom nekateri ljubitelji divjadi. So pa tudi taki, ki strežejo divjadi po življenju, četudi je v stiski. Bili so primeri, da so nas poštene vaščani obvestili, da se fazani zatekajo k njho-

vim hišam. Tem smo dali krme, da so jo pokladali. Za tako plemenito dejanje smo se jim lepo zahvalili. Tudi mi lovci smo imeli precej težav s prinašanjem hrane na krmišča, saj je bilo veliko snega in so imeli nekateri do krmišč tudi po uro hoda. Toda krepko smo zagazili v sneg in redno prinašali hrano, da divjad ni prehudo gladovala.

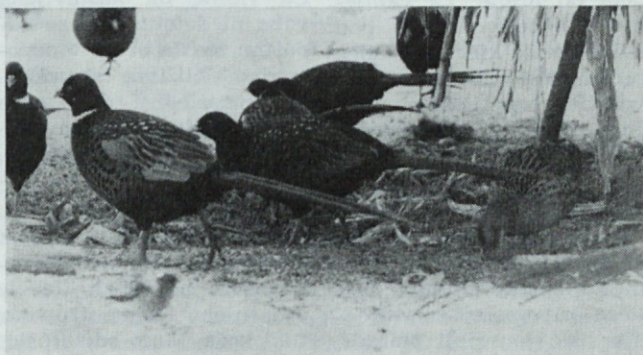
Nekega zimskega dne smo se lovci odpravili skupno v Jožetov in Francetov predel. Jože kot fotoamater je vzel s seboj tudi fotoaparata. Pred odhodom smo seveda vsi štirje nabasali nahrbtnike s koruzo in se odpravili dobro uro hoda v lovišče. Obiskali smo 7 krmišč in sproti polagali hrano. Med potjo smo pridno gledali sledove divjadi, kate-

France, Stefan in Tone opazujejo fazane

rih ni bilo malo. Ko smo prišli do krmišča »Bukonje« in smo ga založili s hrano, nas je Jože opozoril, naj malo počakamo. Odmaknili smo se za dobrih deset metrov in glej, iz podrasti so začeli prihajati na krmišče fazani in fazanke; 23 smo jih našli v petih minutah. Jože je takoj na-

Jože jih je nekaj pogodil s teleobjektivom

meril aparat in jih nekaj ujel v objektiv, mi pa smo jih opazovali in občudovali, ker so bili zares lepi, odeti v zimsko perje. Ko smo položili vso hrano, smo se zadovoljni, da imamo še precej perjadi v lovišču, vrnili domov.

Tone Lah,
LD Rogašovci

Mladi pišejo

Na Planji

Prvi žarki jutranjega sonca so obsijali z roso okrašeno planinsko travo, ko sva z očetom stopila iz koč. Iz gozda je odmevalo ptičje petje. Z bližnje planine se je slišalo zvonjenje zvoncev in mukanje živine, ki so jo pastirji gnali na pašo. Vsa pokrajina je bila umita, le šumeči potok, ki se je penil prek belih skal, je še kazal sledove nočnega neurja.

S pastirske poti sva zavila na slabo izhrojeno lovsko stezo, ki se je vila med zelenim bukovjem. Šelesteče listje, ki je pokrivalo tla, naju je izdajalo, tako da sva namesto srnjaka, ki se je pred nama previdno umaknil, našla le njevogo še toplo ležišče.

Kratka a strma pot naju je pripeljala na rob gozda, od koder sva lahko zrla po pečinah. Šele sedaj sva opazila, da je sonce prepotovalo že velik del neba.

Sedla sva na mehki mah poleg razklanega macesna. Z daljnogledom sva drsela po strmih pobočjih in v pečevju opazila trop koz z mladiči, ki so brezskrbno mulili ožgano planinsko travo. Koze so lahkotno plezale po skalah, medtem ko so jim mladiči le nerodno sledili, saj jim je trava včasih segala prav do majhnih rogljičev na glavi.

Tedaj pa — šumeč pisk — in trop je zginil za grebenom. Z očetom sva iskala vzrok za njihovo nenavadno ravnanje. V zraku sva zagledala štiri orle, ki so prijadrili izza vrha.

Prvi se je znašel oče, ko je uporabil daljnogled. Odslej sva se kar kosala, kdo bo dalj časa opazoval ptice skozi leče.

Orli so zakrožili tik nad nama, se za hip ozrli proti Kalu ter sklenili krog pri Lipniku, nato pa so zginili za najvišjim vrhom Javorščka.

Tudi midva sva se odpravila po zapušenih strelskih jarkih iz prve svetovne vojne proti vrhovom Planje. Med potjo sva prepoznala nekaj modrasov, ki so se grelji na vročem avgustovem soncu. Ugotavljala sva, kje raste redki košutnik, in oče mi je pokazal pečine, kjer vsako leto gnezdijo orli.

Po celodnevni hoji, ko sva srečno prehodila vse vrhove, sva se utrujena vrnila v koč, kjer sva zakurila, sezula težke čevlje in se udobno zleknila na postelji, čakajoč polente, ki se je kuhala v kotliču.

Goran Šuler

Lovska organizacija

Letna konferenca Lovske zveze Idrija

Skladno s spremembo pravil LZ Idrija in s sklepom lanskega rednega letnega občnega zbora se je 31. 7. 1970 vršila v prisotnosti 20 delegatov iz 7 lovskih družin in predsednika Lovske zveze Slovenije Rada Pehačka letna konferenca LZ Idrija. Za konferenco je bilo poleg drugih važnih zadev delegatom oziroma lovskim družinam dostav-

ljeno pismeno poročilo o delu upravnega odbora Zveze, ki mu predseduje tovariš Bojan Križaj.

Stanje v lovskih družinah je zadovoljivo. Zadnje čase člani tudi ne zahtevajo več povračila stroškov za uporabljene naboje pri uplenitvi divjadi. Na področju LZ Idrija je glavna divjad srnjad, gamsi in v manjši meri zajci. Z divjadjo smo gospodarili takole:

Poletni stalež srnjadi (1. 7. 1969): 591 srnjakov, 724 srn, 397 mladičev.

Spolno razmerje: 1 : 1,2 : 0,7. Izvršeni odstrel v l. 1969: 111 srnjakov, 127 srn, 73 mladičev.

Spolno razmerje odstreljene srnjadi: 1 : 1,1 : 0,7.

Od poletnega staleža smo odstrelili 18,2 %, letni odstrelni načrt pa smo izvršili s 94 %.

Poletni stalež gamsov (1. 7. 1969): 111 kozlov, 118 koz, 99 kozličev.

Spolno razmerje: 1 : 1,1 : 0,9. Izvršeni odstrel v l. 1969: 26 kozlov, 13 koz, 12 kozličev.

Spolno razmerje odstreljenih gamsov: 1 : 0,5 : 0,5.

Od poletnega staleža smo odstrelili 15,6 %, letni odstrelni načrt je bil izvršen z 81 %, torej je bil letni odstrelni načrt nekoliko previsok.

Zajcev smo uplenili 234 ali 18 % od spomladanskega staleža, letni odstrelni načrt pa je bil izvršen z 68,3 %. V lovskem letu 1969/70 so štiri lovске družine Dole, Cerkno, Spodnja Idrija in Javornik spustile 66 zajcev, uvoženih iz Češkoslovaške s posredovanjem Lovske zveze Slovenije. Zanje smo dali ves izkupiček deviznih sredstev od inozemskega lovskega turizma v znesku 18 027 din.

Predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček je med drugim dejal: »Ob nameravani naselitvi muflo-nov bi opozoril, da je treba nabaviti najmanj 10—20 živali, ker je le tako uspeh naselitve zagotovljen. Na LZ Slovenije obstoja sekretariat, ki se strokovno bavi z gojitvijo divjadi in daje brezplačna navodila o gojitvi in naseljevanju div-

jadi. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je bila na Idrijskem na vsakega zajca uplenjena tudi po ena lisica. Dokler bo takšno razmerje med zajcem in lisico, toliko časa vlaganje zajcev nima nobenega smisla. V bodoče bo treba ponovno lisece strupiti. LZ Slovenije se poteguje, da bi bila za lov ponovno dovoljena uporaba cianovodika. V Lovski zvezi Maribor kakor tudi v nekaterih drugih zvezah imajo vsako leto skupno ocenjevanje trofej. To naj bi uvedla tudi LZ Idrija. Mi iščemo lovce, ki bodo delali v lovišču, ne pa take, ki se hočejo z denarnim nadomestilom izogniti fizičnemu delu in delu v lovski organizaciji. Visoke pristopnine naj ne bodo pogoj za sprejem v članstvo.«

Na podlagi razprave je konferenca sprejela naslednje sklepe in priporočila:

— Trofeje srnjakov in gamsov obeh spolov, uplenjenih v letu 1970, bodo ocenjene na Lovski zvezi Idrija. K očitvi povabimo tudi strokovnjaka Lovske zveze Slovenije Veljka Varičaka.

— Lovski pripravniki, ki bodo polagali lovski izpit pred komisijo Zveze, morajo predložiti potrdilo lovske družine, da obvladajo praktične lovske veščine: iztrebljanje divjadi, izkoženje, pripravo trofej za montažo itd.

— Kolikor lovske družine nimajo komisijskih pregledov uplenjene divjadi, zlasti velike, naj se to čimprej uvede.

— Vsaka lovška družina, članica LZ Idrija, je dolžna zaščititi del zajčjega lovišča in v tem zaščitnem delu prepovedati lov na zajca. Kolikor lovška družina ne bo izvajala zaščitnih ukrepov, bomo skupščini občine Idrije predlagali prepoved odstrela zajcev v naslednjem lovskem letu.

— Lovsko srečanje naj bi bilo v tem lovskem letu na skupnem lovu na divje prašiče na Poreznu, v organizaciji lovskih družin Cerkno, Otavnik. Na to srečanje povabimo tudi LD Podbrdo (iz LZ Gorica) in LD Sorica (iz LZ Gorenjske).

Foto P. Adamič: Razvitje lovskega prapora LD Škofja Loka in podelitev diplom za slušnim lovcom ter kinologom junija 1970 pred lovsko kočjo na Suši pod Lubnikom

— Za podelitev priznanj za požrtvovalno delo v lovski organizaciji naj Zveza poskrbi za izdelavo primernih značk in diplom, ki bi jih podeljevali na občnih zborih.

— Odobreni odstrelni načrt dveh medvedov, dveh jelenov kvalitete »b« in dveh košut v lovskem letu 1970/71 velja za celotno območje LZ Idrija.

Venčeslav Straus

njenem delu. Za njim je, ob lovske pesmi okteta iz Loč, zastopnik pokrovitelja dipl. ing. Marcel Supe razvil prekrasen lovski prapor in lovcev ter vsem prisotnim izrazil željo za dobro in tesno sodelovanje med gozdarstvom in lovstvom. Vsem udeležencem bo ta prizor ostal v najlepšem spominu. Z zahvalo je starišina sprejel prapor in ga

predal praporščaku Srečku Ramšaku, s pozivom, da naj ga nosi v čast in ponos lovske družine in lovstva sploh. V imenu Lovske zveze Maribor je pripel spominski trak član njenega upravnega odbora Franjo Ledinek in izrekel polno priznanje družini za mnogoletno uspešno delo ter jo pozval k nadaljnjemu sodelovanju v korist lovišča in divjadi.

Družinski prapor krasi 18 družinskih trakov, ki so jih poklonila razna podjetja, ustanove, društva in posamezniki. V drogu je vkovanih 144 zlatih in 22 srebrnih žebličkov v obliki lovskega znaka. Darovalci so s svojimi prispevki popkazali polno razumevanje za lovstvo in še posebej za lovske družine. Zato jim tudi na tem mestu izrekamo zahvalo. Polno priznanje zaslužijo tudi prizadevni člani, ki so z zbiranjem sredstev omogočili razvitje prapora.

Naš novi prapor obvezuje članstvo LD Oplotnica k še intenzivnejšemu delu, k še večjemu trudu in naporom za napredek in razvoj lovstva ter za čim tesnejše vključevanje v skupne težnje in načrte današnje zelene organizacije!

Lovski rog, ki nas sedaj jeseni vabi k žetvi našega dela, ko se oglašja po našem lovišču, je zaključil lepo in pristrčno prireditev. Vesela lovska družba se je pomešala z mnogimi okoliškimi kmeti in se ob prijetni zabavi veselila v pozne večerne ure ter slavila svoj praznik.

M. S.

LD Oplotnica s praporom

Lovska družina Oplotnica je razvila svoj prapor

Dolgoletna želja članov LD Oplotnica se je izpolnila 19. julija 1970, ko smo razvili lovskega prapora. Pokroviteljstvo nad razvitjem je prevzelo Gozdno gospodarstvo Maribor, ki nam je preko Gozdnega obrata Oplotnica šlo z vsestranskim razumevanjem na roko. Mnogo lovcev in drugega občinstva se je zbralo sredi lovišča na gozdni jasi v Partovcu, kjer je bila v prijetnem naravnem okolju prireditev. Začetek je naznanil lovskega roga, nakar je govoril starišina Maks Sekirnik o pomenu lovstva, posebej še o domači lovske družini in

Jubilanti

Urednik »LOVCA« Francè Cvenkel – petdesetletnik

Z Abrahamom se je srečal 27. novembra letos. Izhaja iz znane gorenjske kmečke in lovske rodovine. Zibelka mu je stekla v Ljubnem. Kot deček je dobil prve lovske izkušnje v domačih hostah od očeta in stricev. Najbolj se mu je priljubil lov na jereba in srnjaka.

Izbral si je poklic prosvetnega delavca. Službuječ po raznih krajih je spoznal tudi lovne razmere na Slovenskem. Sedaj je že petnajsto leto na Lovski zvezi Slovenije: polovico časa kot sekretar Zveze, polovico kot urednik in odgovorni urednik »Lovca«.

Leta 1941 je skupaj z narodnim herojem Vinkom Padaršičem med prvimi organizatorji narodnoosvobodilnega boja pod Gorjanci. Kot aktivist, terenec, zapornik, interniranec in partizan je doprinesel svoj delež v NOB. Tudi po vojni se je prizadevno udeleževal v družbeno-političnem delu. Deset let je bil predsednik krajevnega odbora OF oz. SZDL, občinski in okrajni odbornik, zelo pomembno je tudi njegovo udeleževanje v kulturno-umetniških in prosvetnih društvih. Maršikje pa je prevzel celo skrb za gradnjo vodovodov, spomenikov padlim in obnovo prosvetnih domov. Jubilant je nosilec več odlikovanj, za zasluge med vojno in po vojni.

Njegova življenjska pot je živo prepletena z izredno ljubeznijo do narave, živalskega sveta, posebno pa lova. Član SLD je od svojega osemnajstega leta. Bil je član upravnih in nadzornih odborov, starešina in tajnik v več lovskih družinah ter odbornik okrajnih lovskega zvez. Izkazal se je tudi kot predavatelj o raz-

nih lovskega sveta. Prvi članek je napisal v

Francè Cvenkel

»Lovca« kot sedemnajstletni dijak. Od tedaj je v 28 letnikih izšlo nad 200 njegovih daljših in krajših sestavkov. Pogosto se je oglašal tudi v drugih listih in revijah, nekajkrat celo v inozemskih. Njegovo pisanje v mladinskih listih pa je zelo pomembno za vzgojo mladega rodu v ljubezni do prirode in živali. Njegov jezik je lep, slog uglajen, pripoved pa tekoča in zanimiva. Slovenska bibliografija ima registriranih okoli 100 njegovih daljših in pomembnejših člankov. Tehten je tudi njegov prispevek za razvijanje lovskega izrazoslovja, saj sodeluje pri novem slovarju slovenskega knjižnega jezika.

Prav bi bilo, da bi njegova najboljša dela zbrali in objavili v knjigi, ki bi jo z veseljem prebirali ne le lovci, temveč tudi drugi ljubitelji prirode in živalstva. Tovariš Cvenkel je napisal poleg leposlovja tudi več pomembnih organizacijskih in nekaj strokovnih lovskega razprav. K njegovi lovski izobrazbi sta precej prispevala tudi nestor slovenskih lovecev dr. Ivan Lovrenčič, katerega sodelavec je bil jubilant in naš znani lovski strokovnjak ing. Mirko Šušteršič.

Francè Cvenkel pa ni poznan le kot lovskega pisec. K pisanju ga je inspiriral tudi narodnoosvobodilni boj. V dnevnem tisku in v reviji »Borec« smo zasledili več njegovih prispevkov, bodisi spominov, nekaj pa tudi črtice. Končno naj omenim, da je bil za svoje literarno snovanje že tudi nagradjen.

Pečat svoje delavnosti, vestnosti in sposobnosti daje kot urednik »Lovca«, ki je vsekakor dosegel viden napredek po svoji obliki in vsebini.

V imenu sodelavcev »Lovca« in številnih članov lovske organizacije, ki poznamo Franceta kot doslednega in poštenega lovskega tovariša, si dovoljujem s pričujočimi vrsticami čestitati k njegovemu jubileju. Želim mu še mnogo let ravne cevi, spretno pero in polno uredniško mapo kar najboljših prispevkov.

Tone Svetina

Francè Avčin – 60!

Kdo ne pozna krepkega pokončnega moža z naših polj, iz gozdov, z gora, previsnih sten, ledenikov, strmih smučišč, iz ljudskih in vseučiliških predavalnic, iz njegovih leposlovnih spisov in strokovnih razprav ter knjig, simpozijev, izumov. Pa ne zgolj doma, ko pravi v spremni besedi k svoji knjigi Kjer tišina šepeta: »Brez slovenske zemlje, skope in nevhvaležne, a tako naše in moje, ne bi mogel živeti«. Pozna ga ves kulturni svet kot športnika, izumitelja in znanstvenika, posebej pa kot lovca in pionirja v balistiki. Naj ne zameri našemu skromnemu zapisu ob njegovem življenjskem jubileju zgolj kot lovca, ki je zanesel glas in ugled našega lovskega in lova daleč v svet naprednih lovskega organizacij. Kako in zakaj je postal lovec, pove s skupima stavkoma v predgovoru omenjene knjige: »Tako sem za očetom postal tudi lovec, že v rani mladosti. Nikjer se človek ne približa živi naravi tako kot na lo-

vu.« In če beremo njegove lovske spise, ožarjene od čustvene zdrave romantike dogajanj, nas prevzame njegova vedno živa ljubezen do narave in čudovit opis njenih neizčrpnih lepot. Mimo tega se je pa posebej posvetil balistiki in je na

Francè Avčin

tem polju med vodilnimi zamejskimi strokovnjaki. Iz te stroke je napisal knjigo »Strel s kroglo in šibrami za lovce in strelce«, ki bo prihodnje leto izšla pri založbi Mladinske knjige. Prav posebno ga je zanimalo vprašanje univerzalne krogle, krogle, ki bi bila uporabna iz ene puške za vse vrste in velikosti divjadi. S svojim temeljitim balističnim znanjem je tako kroglo izdelal in jo praktično preizkusil, nazadnje leta 1970 na Belju na jelenih, že za tovarniško izdelavo. Tovarna nabojev Hirtenberg namreč že izdeluje to kroglo, ki pride l. 1971 na trg. V poplavi lovskega krogel v zadnjih letih je to balistično največji dosežek s temile odlikami: 1. bilateralni (obojestranski) šok pri zadetku telesa, 2. krogla ima vedno izstrelek krožne oblike z ostro odrezanimi robovi, četudi zadene na močne kosti, 3. ta univerzalne krogla ne razbije šibke divjadi, 4. ima izredne zunanje balistične lastnosti — razantnost. Krogla namreč zaradi svoje rotacije in posebne oblike na drugi polovici poti ne pada v običajni krivulji, temveč se vzdržuje na višini, podobno kakor disk. Zato je za to kroglo potrebna le ena pri-

strelitev za vse razdalje. »To je moja lovska krogla,« je pristavil ob slovesu, »vse drugo je odveč.« Toda za nas lovce ni odveč, da mu čestitamo k njegovim uspehom in življenjskemu jubileju ter da mu želimo vsega »naj« v življenju in na lovu.

Lovski tovariši

Gabrijela in Maruše Laščak sedemdesetletnica

Septembra in decembra letos praznujeta oče Gabrijel in njegova žena Maruša pri Tonovih v vasi Potravna na Kambreškem ta svoj življenjski jubilej in 44-letnico skupnega življenja. Njuno življenje je bilo polno do-

iz Jugoslavije vrnil domov. Streljaj nad Potravno stoji na samem zapuščena domačija že pokojne Alojzije Mugerli in o tem priča vzidana skromna marmorna plošča z besedilom: »V tej hiši se je dne 25. XI. 1941 vršila I. konferenca OF za Kanalsko«. Udeležilo se jo je 21 ljudi, ki jim je govoril aktivist Matevž. To spominsko ploščo je vzdal bivši občinski odbor Zveze borcev iz Kanala in jo ves čas čuva Gabrijel, Gabrijel Laščak, kot partizan Angel Skalar, nosilec partizanske spomenice 1941, je od septembra 1941 aktivno sodeloval v narodnoosvobodilnem gibanju kot aktivist, borec, obveščevalec, zadnje leto vojne član kambreške rajonske gospodarske komisije. Žena Maruša je svojega moža vseskozi aktivno podpirala v delu za osvoboditev. Pri Tonovih v Potravni je bilo pravo partizansko zatočišče, skrivališče in skladišče. Starejša hči Albina je bila kurirka in obveščevalka od Kambreškega do Goriških Brd in do Kanala. Toda šele 15. sept. 1947 se je Gabrijelu po trdem delu in žrtvah uresničila srčna želja, ko je kot predsednik Krajevnega narodnega osvobodilnega odbora Nokovo na Kambreškem dočakal priključitev »cone A« k Jugoslaviji. Za tem se je življenje umirilo in Gabrijel si je v prahu anhovske cementarne nabral leta za upokojitve. Medtem sta ženina prišla po hčeri in sedaj Gabrijel in Maruša sama živita na prijazni domačiji v spominskih na Matevža, na partizanstvo in na tiste velike čase.

Naš Gabrijel ni več divji lovec, je član LD Kanal od njene ustanovitve. Mož je še trdnih nog, mirne roke, jasnega pogleda in pravičen lovec. Družina ga je izvolila za častnega člana. Gabrijelu in Maruši kličemo še na mnoga leta!

Ciril Zupanc

Stane Nosan, član LD Ribnica na Dol., 50-letnik. Že v rani mladosti je v bivši Jugoslaviji kot mladinec in

skojavec okusil trdoto življenja. V letu 1941 se je vključil v NOB, je nosilec spomenice in drugih odlikovanj. Bil je tudi borec v italijanskih partizanih. Po vojni je naš najvidnejši lovski strokovnjak, član občinske in medobčinske komisije za lovstvo ter član komisij pri Lovski zvezi Kočevje in v LD ter nosilec lovskih odličij.

Našemu uglednemu lovske-mu tovarišu iskreno čestitamo za življenjski jubilej in mu želimo še mnogo zdravih in uspešnih let.

Ribniški lovci — A. K.

Angel Ozebek, član LD Planota pri Mostu na Soči, je 23. sept. 1970 praznoval 50-letnico življenja in 30-letnico lovskega udejstvovanja. Starejši člani LD Trnovski gozd se ga spominjamo kot soustanovitelja te družine in kot vestnega, pravičnega lovca. Čeprav je zaradi udeležbe v NOV bolj rahlega zdravja, skrbno in uspešno varuje našo lepo divjad. Želimo mu še mnogo uspehov pri njegovem delu za napredek lovstva.

Ing. V. Mikuletič

Karlu Rajerju, Jožetu Žabkarju st., Lojzetu Liparju in Pavlu Svetcu, članom LD Krško, zglednim in iskrenim lovcom ter tovarišem, kličemo ob njihovi 60-letnici: še na mnoga zdrava leta!

Krški lovci

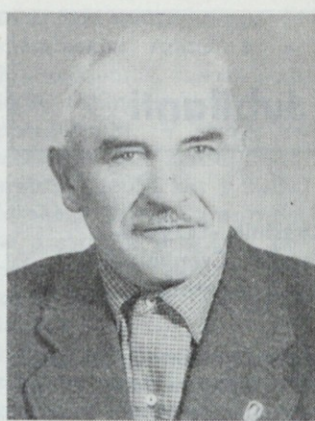
Umrli

Dr. Boris Vidmar

Zahrbtna bolezen nam je iz naših vrst iztrgala dolgoletnega člana, prijatelja in predsednika dr. Borisa Vidmarja.

Slava njegovemu spominu!

LD Otok I

Peter Zelko

Miroslav Marušič

Gregor Mikolič

Peter Zelko, ustanovni član LD Pečarovci in 20 let njen starešina, znan prekmurski lovec in kinolog od leta 1926, od leta 1966 pa član nadzornega odbora LD. Pokojnik je bil s svojim lovsko pravičnim odnosom do narave in divjadi vzor predvsem mlajšim lovcom, katerim je bil dober učitelj in svetovalec. Prvi se je začel v svojem okolišu baviti z vzgojo lovskega psa

Gabrijel Laščak

godkov, več težkih dni in bridkih ur kakor lepih in veselih. Vse do 15. sept. 1947 se je njuno življenje prepletalo z bojem za obstanek in ohranitev slovenstva ob naši zahodni meji. Že kot 21-letni mladinec se je naš Gabrijel spoprijel s potujčevalci. Saj mladini na Kambreškem niso dovolili niti plesnih zabav, kaj šele Gabrijelu puško, da bi hodil na lov. Zato je moral biti divji lovec, ki se je spretno izmikal fašističnim zasledovalcem. Zahajal je tudi v Beneško Slovenijo z domačimi fanti na »šagre« in je leta 1926 od tam pripeljal na svoj dom nevesto Marušo. Aprila 1941 se je jela med ljudmi širiti uporna misel, ki jo je netil agitator in aktivist Matevž, ko se je

in prvi je tam zarezal fazane in jih pozimi krmil. Za njegovo delo v lovstvu in kinologiji je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge. Spoštovanega lovca-vzornika bomo ohranili prekmurski lovci v trajnem in lepem spominu.

LZ Prekmurje

Miroslav Marušič, član LD Logatec, 45 let lovec, nas je v 79. letu življenja za vedno zapustil. Pokojnik je bil vesten lovec in požrtvovalen tovariš ter za delo v lovstvu odlikovan z znakom za zasluge. Ob slovesu smo položili zelene vejice na njegovo krsto in lovski rog mu je zadonel v zadnji pozdrav.

Naj mu bo svetel spomin!
LD Logatec — D. T.

Gregor Mikolič, član LD Brusnice, nas je januarja 1970 v 73. letu starosti za vedno zapustil in se poslovil od gorjanskih gozdov. Na njegovi zadnji poti smo ga spremili vsi njegovi lovski tovariši in mu izstrelili v čast zadnji strel — lovski rog pa mu je zadonel v poslednji pozdrav.

Zahvaljujemo se mu za ves trud in tovarštvo. Vsem članom LD bo ostal v trajnem spominu.

Lovci LD Brusnice

Jože Bosilj, član LD Zavrč in njen gospodar, je v 26. letu starosti preminil 27. jul. 1970 v prometni nesreči. Prizadevnemu gojitelju divjadi in nesebičnemu tovarišu trajan in časten spomin!

Člani LD Zavrč pri Ptujju

IZ LD Vransko

Na poslednji poti smo v novembru 1969 spremenili kar tri starejše člane, izredno aktivne in požrtvovalne lovske tovariše:

Ludvika Jesenika, rojenega 27. VI. 1898 v Trbovljah, od koder se je preselil v Ojstriško vas. Zgodaj je postal lovec, bil soustanovitelj družine in njen mnogoletni lovski čuvaj in lovovodja, poln pravega lovskega humorja. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge;

Jakoba Virjenta, rojenega 28. IV. 1894 v Tuhinju, so-

Ludvik Jesenik

Jakob Virjent

Konrad Pirnat

ustanovitelja in aktivnega lovca od l. 1933 ter vzgojitelja mladih lovcev, veččega petelinarja in častnega člana družine;

Konrada Pirnata, rojenega 9. febr. 1908, ki je že mlad postal lovec in lovski čuvaj in bil soustanovitelj družine. Kot dober kinolog in lovec je prejel znak za lovske zasluge.

Spoštovanim tovarišem naj bo časten spomin!

Vranski lovci — F. G.

Lovska kinologija

Ustanovni občni zbor »Društva ljubiteljev prepeličarjev«

Pred nekaj leti je Lovska zveza Celje uvozila prve prepeličarje z željo, da dobe naši lovci vsestransko uporabnega psa za poljski, vodni in gozdni lov. Vzreja je uspela in je danes na območju Slovenije okrog 60 prepeličarjev, ki so na mariborski razstavi l. 1969 ter na tekmah, predvsem pa v loviščih, dokazali svojo veliko lovsko uporabnost in pasemsko izenačenost.

Ker zahteva nadaljnja vzreja sistematično delo ter tesno povezavo z matičnim društvom, skrb za nadaljnji uvoz in osveževanje krvi, prirejanje mladinskih, vzrejnih in uporabnostnih preizkušanj, se je skupina vodnikov in rejcev prepeličarjev odločila ustanoviti »Društvo ljubiteljev prepeličarjev«. Glavni cilj tega društva je, nuditi našemu lovcu odličnega in lahko vodljivega šarivca za delo pred strelom in po strelu. V soboto, 10. oktobra t. l. zvečer, je bil v Braslovčah v Savinjski dolini, po tekmi šarivcev, ustanovni občni zbor tega društva. Udeležilo se ga je 20 ljubiteljev te pasme, poleg teh pa je poslalo pristopne izjave še 21 članov, tako da ima društvo ob ustanovitvi 41 članov.

Po sprejemu društvenih pravil je občni zbor razpravljaj tudi o vzrejnem pravilniku ter ga z nekaterimi dopolnitvami potrdil. Vzrejna pravila, ki urejajo strokovno delo društva, podrobno obravnavajo pasemski standard prepeličarjev, njih vzrejanje ter vodenje knjige plemenjakov in knjige šolanih prepeličarjev.

Društvo bo preko vzrejnega referenta prevzelo skrb za pravilno izbiro plemenja-

kov, kar je posebno važno zaradi sorazmerno ozke vzrejne baze in dejstva, da je po novih predpisih treba rjavce in serce vzrejati ločeno. Vzreditelj bo v vzrejnih pravilih našel na kratko in zgoščeno tudi vsa praktična navodila, ki so mu potrebna pri vzrejanju legla. Vsako leglo bo pred oddajo pregledal vzrejni referent in mladičem v notranjo stran desnega uhlja s posebnimi tetovirnimi kleščami vtisnil število vpisa v RM. Važno določilo vzrejnih pravil je tudi, da sme rejec prodati mladiče le lovcem. To načelo je potrebno, da se prepreči prehod te lovske pasme v športne roke in odtujitev od lovske uporabe, kar pomeni propad vsake lovske pasme. Društvo bo vodilo tudi »knjigo plemenjakov« in »knjigo šolanih prepeličarjev«. V knjigo plemenjakov bodo vpisani in se smejo za plemo uporabljati samo psi in psice, ki so dosegli na mladinski preizkušnji I. ali II. oceno. Leto po tem, ko se bodo začele tudi vzrejne preizkušnje, pa se vpišejo v knjigo plemenjakov samo še tisti psi in psice, ki so uspešno opravili to preizkušnjo in pa seveda uporabnostno preizkušnjo, ki je najvišja stopnja. Psi s pozitivno oceno na uporabnostni preizkušnji se vpišejo tudi v knjigo šolanih prepeličarjev.

Pravilnik za mladinske, vzrejne in uporabnostne preizkušnje te pasme je obvezen takšen, kakršnega je uvedla matična pasemska organizacija »Verein für deutsche Wachtelhunde« v Zahodni Nemčiji. Ta pravilnik je preveden in ga društvo sprejema v svoj delovni program.

Ustanovni občni zbor je nato izvolil svoj upravni in nadzorni odbor v sledečem sestavi:

predsednik Milan Dečko, dipl. ing., Celje, Čopova 9; tajnik Marjan Grosek, Poniška pri Grobelnem št. 45; blagajnik Jože Pangerl, Celje, Adamičeva 1; vzrejni referent Slavko Kovač, Celje, Lov. zveza, p. p. 119;

odborniki:

Alojz Vezjak, Sp. Poljčane, p. Poljčane;

Stanko Valand, Sp. Poljčane, p. Poljčane;

Slavko Pocajt, Škale 45, p. Velenje;

nadzorni odbor:

predsednik Peter dr. Voušek, Celje, Kajuhova 9;

člana:

Ivan Rojc, Žalec, Savinjska cesta 14;

Ivan Šober, Ljubljana, Podmilščakova 30.

Po volitvah sta bila sprejeta še delovni načrt in predračun. Delovni načrt predvideva izvedbo mladinskih in vzrejnih preizkušanj in vsaj ene uporabnostne preizkušnje. Nadalje vsakoleten uvoz prepeličarjev za osvežitev krvi ali pa paritev psic v inozemstvu. Posebna pozornost bo namenjena pridobitvi mladega sodniškega kadra in končno je v načrtu tudi tisk brošure, v kateri bi bila društvena in vzrejna pravila, pravilnik za preizkušnje, vsi podatki o vpisih v RM in JR, o preizkušnjah ter o delu društva.

S sprejetjem predračuna je bila določena članarina za osebe po 10 din letno in za lov. organizacije po 100 din. Občni zbor je bil zaključen z željo vseh, da bi mlado društvo uspešno delovalo, kar bo seveda možno le z intenzivnim sodelovanjem vsega članstva in podporo lovcev, ki jim bo prepeličar zvest spremljevalec v lovišču.

S. K.

Tekma goničev za prehodni lovski rog

Bila je v Poljanski dolini v loviščih LD Sovodenj, Gorenja vas in Poljane. Za tekmo je bilo prijavljenih 40 psov goničev in sicer 20 z Gorenjske, 10 z Idrijskega in 10 s Kočevskega. Na zborni mesto je bilo privedenih 32 goničev.

Na tej tekmi v spomin pokojnega kinološkega sodnika Adolfa Ivanca so ocenjevali:

Jože Kristen iz Cerknice kot glavni sodnik, Franjo Stru-

Vodniki prvaki, med njimi zadaj srednji trije z leve all round sodnik Teodor T. Drenig, vodja tekme in novi predsednik Kluba za goniče Franc Strel, predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc

njak iz Zagreba, Lojze Brvar iz Zagorja, Albin Korošec iz Kranjske gore, Jožko Kalan iz Kočevja, Jože Vesel in Franc Vesel iz Sodražice ter Franc Strel iz Škofje Loke kot vodja tekme. Tekmi sta prisostvovala tudi predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc in znani kinološki all round sodnik Teodor T. Drenig.

Na predvečer tekme, 23. 10. 1970, je bil v Domu pod Planino v Trebiji tudi občni zbor Kluba za goniče. Izvoljen je bil nov odbor: predsednik Franc Strel iz Škofje Loke, tajnik Stane Hribernik iz Škofje Loke, strokovni poročevalec Jože Kristen iz Cerknice, blagajnik Saša Kovač iz Ljubljane in Franc Bartol iz Sodražice. Težišče delovanja

tega kluba je bilo tako prenešeno na Gorenjsko. Dosedanji predsednik Kluba za goniče dr. Janko Lavrič je bil imenovan za domsmrtnega častnega predsednika Kluba.

V soboto, 24. 10. 1970, ob 6. uri zjutraj, je bil zbor vodnikov in psov na terasi Doma pod Planino. Vodja tekme Franc Strel je razložil način tekmovanja. Člani pripravljalnega odbora so nato navezali vsem nastopajočim goničem lično izdelane nove ovratnice in nove povodce, vodja tekme pa je vsem vodnikom in drugim udeležencem pripel spominske značke. Nato so vodniki žrebali spustne številke in sicer tako, da so vodniki in psi iz raznih ekip tekmovali na različnih krajih pri različnih sodnikih. Po žrebanju

je vsak sodnik poklical svoje številke in očepeljal svojo grupo na določen teren. Na tekmovalnih terenih je bilo potrebno število domačih lovcev, ki so pomagali sodnikom. Prvi dan je bil namenjen za predmet gonjo in najtežjo disciplino — krvni sled.

Popoldne so se grupe vračale v Dom pod Planino, kjer je bil razgovor o delu psov. Dan je bil sončen in vetroven, zato so le redki psi gonjo opravili zadovoljivo.

Pohvaliti moramo ljubeznivega šefa Doma pod Planino, ki je pripravil prijetno bivanje vodnikom, vsakemu psu pa poseben boks s slamo v toplem prostoru. Za pse je bilo pripravljeno tudi dovolj tečne hrane, da so se dobro počutili in odpočili.

Ko so bili zbrani podatki sodnikov, koliko psov je tekmovanje opravilo in koliko psov ima popravo v gonji, je organizator objavil in razporedil grupe na nove tekmovalne terene za drugi dan.

V nedeljo, 25. 10. 1970, so bile grupe že ob 5.30 na določenih mestih. Ta dan je bil tako vodnikom kot psom bolj naklonjen, saj je precej psov prišlo na zajca oziroma lisico in se je število pozitivno ocenjenih psov precej popravilo, saj je vse tekmovalne discipline od 32 psov opravilo 18 ali ca. 57%. Psi so se plasirali takole:

I. ocena: 213 točk, psica Aga, JRG ki 4840, vodnik Stane Hribernik, Škofja Loka,

II. a ocena: 208 točk, psica Cita, JRG ki 5823, vodnik Ernest Mlakar, Žiri,

II. b ocena: 194 točk, psica Cenza, JRG ki 3222, vodnik Franc Korošec, Velike Lašče,

II. c ocena: 192 točk, psica Arta, JRG ki 4841, vodnik Ciril Križnar, Škofja Loka,

II. d ocena: 188 točk, psica Aga, JRG ki 4842, vodnik Alojz Filipič, Gorenja vas,

II. e ocena: 161 točk, psica Biba, RMG ki 3816, vodnik Štefan Kržišnik, Škofja Loka,

Tekmovalna ekipa LZ Idrija, četrti z leve tajnik te zveze in vodja idrijskih tekmovalcev Venčeslav Straus

Lovska kuhinja

Pečen fazan

Več dni uležanega čisto oskubi in malo operi. Najbolje je, če fazana samo obrišeš s snažnim prtičem. Nasoli ga in pretakni z drobnno zrezano slanino. Prsi mu obloži z zrezki slanine. Fazana peci tri četrt ure. Polivaj ga z maslom. Pečenemu odlij mast in ga pomaži s presnim maslom, ter še malo popeci. Zrezanega polij s tem sokom. Mladih živali ne peci prezgodaj, la se preveč ne posuše.

Parjen fazan

Pripravi fazana kakor prej. Pretakni ga s slanino, podrgni s soljo, limonovim sokom in dišavami, položi v kozico, prilij kozarec dobrega vina in prideni košček presnega masla in ko-

šček opečene žemlje. Ko je mehak (1 do 1,5 ure), ga razreži in polij s precejenim sokom. Starega fazana pari; star fazan ima na vsaki nogi dolgo, ostro ostrogo. Mlad fazan ima okrogle in mehke noge, ostrogi sta okrogli in mehki ter čisto kratki. Pri prav mladih se še komaj vidita.

Fazan s smetano

Podrgni uležanega in oskuhljenega fazana znotraj s soljo in poprom ter ga na gosto pretakni s slanino. K fazanu v kozico daj nekaj koščkov čebule, korenja in peteršilja, polij ga s presnim maslom in juho ter peci. Končno polij fazana s 1/4 l smetane, na zelenjavo pa potresi žlico moke. Ko se prepraži, prilij nekoliko juhe in prevri. Nekaj jo precedi na razrezanega fazana, drugo daj zraven v skledici.

V. P.

kovanja, en zlati znak in šest srebrnih.

Ob koncu je organizator pripravil vsem sodelujočim skupno lovsko kosilo.

F. S.

izkušnje naravnih zasnov. Kljub temu se je odzvalo le 13 vodnikov, vabljenih pa je bilo dvakrat toliko.

Uspehi:

1. Dik, JRPki 4979, tel. oc. d., vodnik Jože Šinigoj. Pes je pozitiven v lovskih zasnovah.
2. Astra Lijaška, JRPki 4994, tel. oc. d., vodnik Ivan Baša. V lovskih zasnovah je psica pozitivna, vendar kaže, da je brez šolanja.
3. Dak Vipavski, JRP EB 597, tel. oc. pd., vodnik Ivan Nanut. Pes je brez šole, pokazal se je kot šarivec, ne pa ptičar.
4. Bistra, JRPki 5057, tel. oc. d., vodnik Jože Vodopivec. V lovskih zasnovah je psica pozitivna, ni pa skoraj nič šolana.
5. Deu, JRP EB 596, tel. oc. pd., vodnik Franc Colja. Pes je takoj opešal in ni pokazal prav nobenih lovskih zasnov.
6. Bora, JRPki 7010, tel. oc. d., vodnik Jože Volk. Psica ni pokazala zadovoljivih lovskih zasnov.
7. Besa, JRP Po 3006, tel. oc. d., vodnik Vlado Jerkič. V lovskih zasnovah je visoko pozitivna.
8. Bor, RMP EB 331, vodnik Anton Žvanut. Pes ni pokazal zadovoljivih lovskih zasnov, zato naj ga vodnik ponovno privede prihodnje leto na preizkušnjo.
9. Aron, JRPki 7008, tel. oc. pd., vodnik Mirko Kavčič. Pes je prav dobrih lovskih kvalitet.

Odlikovanja

S srebrnim znakom za zasluge v kinologiji so bili odlikovani: Alojz Kocjan, Viktor Kurent, Tine Hafner, Florjan Krmelj, Anton Čadež, Franc Raztresen, Ciril Križnar, Alojz Krek in Mihaela Bregar.

Z zlatim znakom za zasluge v kinologiji sta bila odlikovana Lojze Colarič in Zlatko Krumpačnik.

Kinološka zveza Slovenije

Preizkušnja naravnih zasnov ptičarjev v Novi Gorici, 19. in 20. 9. 1970

LZ Gorica je organizirala to preizkušnjo v prvi vrsti zaradi evidence o kvaliteti psov na svojem področju. Agilni tovariši Rehar, ki med drugim skrbi tudi za kinologijo, je pismeno povabil vse lastnike nepreizkušenih psov. Ob tej priložnosti je vse lastnike ponovno obvestil, da psi in psice ne bodo dobili dovoljenja za parjenje, dokler ne opravijo pre-

Foto B. Krže: Čuva plen

III. a ocena: 177 točk, pes Riso, RMG ki 3013, vodnik Vinko Bevk, Hotavlje, III. b ocena: 176 točk, pes Ado, JRG ki 5748, vodnik Stane Kristan, LD Jošt,

III. c ocena: 173 točk, pes Čardo, JRG ri 1670, vodnik Anton Žužek, Velike Lašče, III. d ocena: 158 točk, pes Barčo, JRG ri 1463, vodnik Alojz Pelhan, Idrija,

III. e ocena: 150 točk, psica Belka, JRG ki 7116, vodnik Vinko Medved, Idrija.

En pes je bil diskvalificiran, 6 psov pa po krvnem sledu ni doseglo dovolj visokega reda, da bi doseglo I., II. ali III. oceno, torej za vpis v knjigo šolanih goničev.

Vsi vodniki, katerih psi so dobili I., II. in III. oceno, so bili nagrajeni s pokali in praktičnimi darili. Najstarejši vodnik, 72-letni Florjan Krmelj iz LD Škofja Loka, je za delo svoje psice Bele po krvnem sledu prejel lep pokal in razen

tega še poseben pokal kot najstarejši vodnik.

Po tekmi so bili v Domu pod Planino na Trebiji razglašeni rezultati in razdeljene praktične nagrade in pokali ter prehodni lovski rog, ki ga je osvojila prva ekipa Gorenjske. Ob tej priložnosti je Franc Strel v imenu gorenjskih kinologov podaril najstarejšemu sodniku Jožetu Kristenu za njegovo 70-letnico lep sodniški rog v znak spoštovanja in prijateljstva.

Omenjena dneva je tudi DLP priredilo na Sorškem polju tekmo po krvnem sledu. Nastopajoči na tej tekmi so se po zaključku pridružili udeležencem tekme goničev, tako da je bil v Trebiji velik kinološki zbor. Udeležence je s krajšim nagovorom pozdravil tudi predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc in razdelil sedmim lovcem-kinologom kinološka odli-

10. Bric, JRPki 7046, tel. oc. d., vodnik Jože Faganel. V lovskih zasnovah je pes pozitiven.

11. Bira, JRPki 4989, tel. oc. d., vodnik Vlado Arčon. Psica ni šolana in je pokazala komaj zadostne lovske zasnove.

12. Boj, RMŠK 891, tel. oc. d., vodnik Ludvik Fabijan. Pes je pokazal prav dobre lovske zasnove za šarivca.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Poljska tekma ptičarjev v Staršah pri Mariboru

V organizaciji LZ Maribor je bila ta tekma 27. 9. 1970 v lepem in bogatem lovišču LD Starše.

Na zbornu mesto pred lovski dom LD Starše so prišli le trije vodniki s svojimi ptičarji, ki so pokazali dobro opravljeno šolo.

Uspehi:

1. Dik Vodranski, JRPki 7085, tel. oc. d., vodnik Franc Krepfl. Psa odlikuje zanesljivost in trdna stoja, odličan nos, prav dobra poslušnost. Iskanje je dovolj sistematično. Vodnik naj psu več zaupa. 145 točk, nos 4, iskanje 3, stoja 4.

2. Runo, JRPki 5070, tel. oc. pd., vodnik Franc Šibal. Izredno temperamenten pes, popolnoma zanesljiv v stoji, pravilno izrablja nos oziroma veter pri iskanju, ki je tudi zelo sistematično. 167 točk, nos 4, iskanje 4, stoja 4.

3. Ara, RMPki 3138, tel. oc. d., vodnik Jože Babič. Prav lahka, simpatična psica, ki je še potrebna obdelave. Pri delu na vleki z zajcem je sled izdelala prav dobro, tudi zajca je prinesla, a ker je vodnik ni počakal na nastrelu, je verjetno zato zajca odnesla v koruzo in ga zagrebla.

Vzrok letošnje slabe udeležbe naj ugotovi kinološka komisija pri mariborski lovski zvezi.

Na tekmi sta ocenjevala Jože Selan iz Ljubljane in podpisani.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Šaljive

Rekorderstvo

Po lovu sta se pričkala Jaka, Nace, lovca dva, kdo več in lepših ima trofej in kdo bolje streljati zna.

»Kaj boš ti, reva,« reče Nace,
»jaz sem ustrelil že medveda, ti pa več od zajčje dlake uplenil nisi še, seveda!«

»Ne bahaj se,« pravi Jaka, »saj medveda godrnjača ustreliti težko ni, ker pred lovcem postoji, mnogo teže je kljunača, ki kot blisk cikcak leti. Hoj. Nace, moj klobuk poglej, poln kljunačjih je trofej!«

Užaljen zdaj hvaliči Nace z lovom se na divje race:
»Jaka, več od tvojih dolgokljunov jaz pihnul v zraku sem racunov, a se s krivčki ne baham. O tem, kdo boljši strelcec je, želim, da se poskusiva: jaz tvoj — ti moj klobuk v zraku streljajva!«
»Velja,« pritrudi Jaka, »kar začniva!«

Strelja Nace pok-pok, z dubleto, vse je mimo šlo, presneto ...

Strelja Jaka pok — kakor z raketo: Nackov klobuk je — ribniško rešeto!

Potem še bolj skregana razšla bahava lovca sta se dva — prvi jezen, drugi brez klobuka, a obadva brez posluha: lastna hvala — cena mala!
Lenart Zupan

Dober zadetek

Izkušen lovec Miha je vodil novinca Luko na srnjaka. Zlezla sta na visoko prežo in čakala. Luki so švigale oči sem ter tja in glavo je obračal, kakor bi jo imel na krogličnih ležajih. Neučakan je bil. Pod mrak se pripase srnjak iz grmovja in se počasi bliža preži. Ko je bil na strelni daljavi, Miha dregne Luko, češ, daj ga. Luka si obriše potno čelo, dvigne puško in pomeri. Da bi, menda, bolje videl, potisne nos naprej in oko k daljnogledu. Meri, meri, pihalnik opleta sem in tja ... končno počí.

Puška odsune in daljnogled »poboža.« Luko po obrvi, da se mu pcedi kri po licu in daljnogledu. Srnjak seveda zdrav odskoči v grmovje in jezno zaboka. Miha pogleda za njim, potem pa v Luko in resno reče: »Presneto,

dobro si ga, ko je tako da-leč brizgnila kri!«

L. K.

Smola

Na stojišče se je privlekel obstreljen, komaj še živ zajec. Da bi ga zelenec preveč ne nabasal s šibrami, ustrelil v zrak, pobere zajca in gre na zbornu mesto. Tonček in Francelj pa sta videla prizor, zato sta vprašala strelca, če mu je zajec priletel na — hrast.

F. S.

Se razume

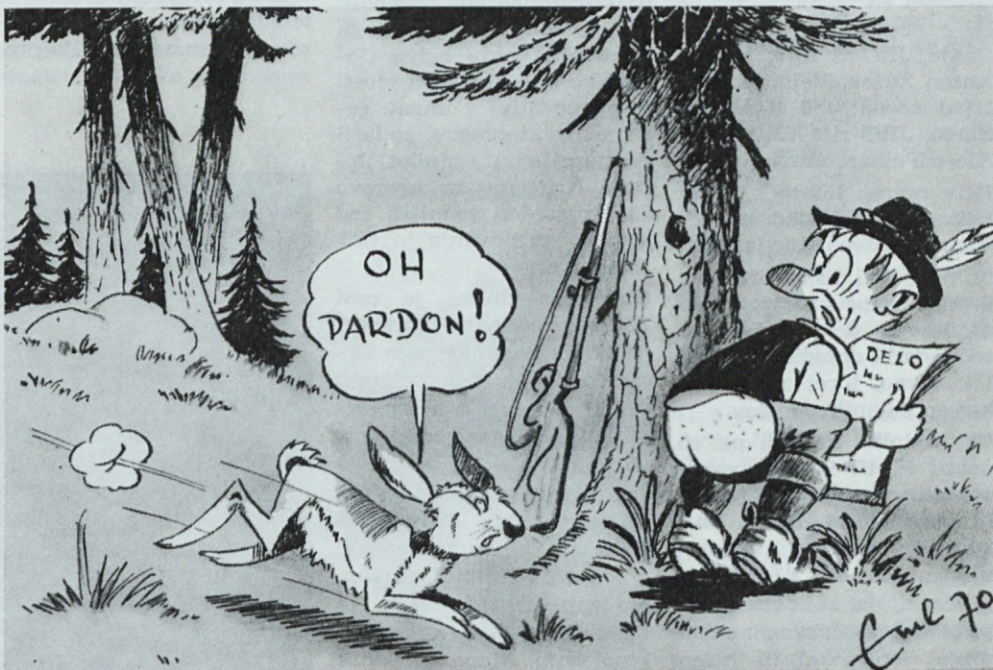
»Ja, kaj pa ti tu, prijatelj?«
»Saj menda vidiš, da sem na dopustu, na lovu.«
»Že, že, pa sam, brez žene?«
»No, da, saj sem ti že rekel, da sem na dopustu.«

Špula

Takoj ga je ubogal

Lovec je oprezno hodil po gozdu ter polglasno rekel.
»Dragi moj zajček, zadnji čas je, da napišeš oporo...«
Nenadoma skoči zajec iz grma ter izgine v gozdu.
»Glej, tekkel je k advokatu!« se oglasi drugi lovec.

T. P.

Ljubljanske opekarne

Ljubljana, Cesta na Vrhovce 2

*obveščajo
vse cenjene stranke, da
vso zimo izdelujejo
v vseh obratih
modularne bloke*

*Vse informacije daje prodajni oddelek,
telefon 61-965 in 61-805*

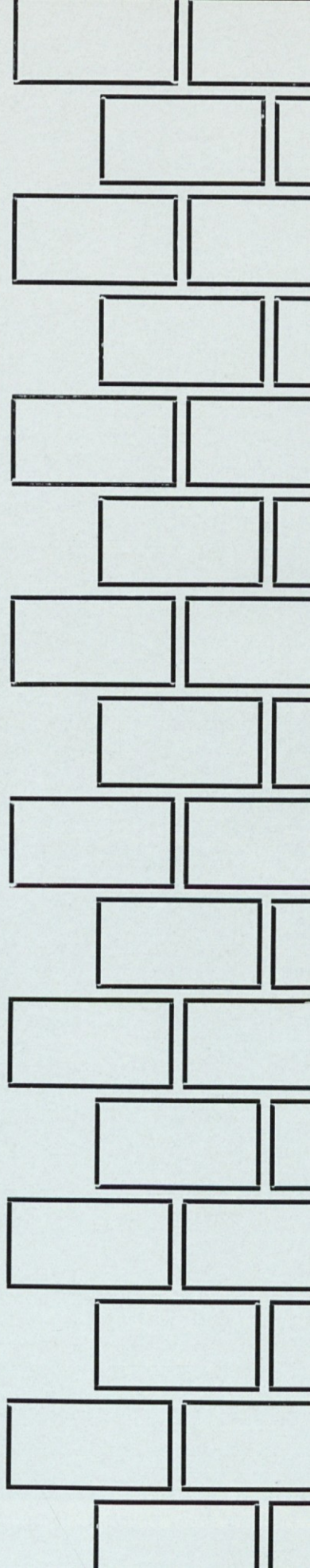

Foto ing. Janez Pogačnik: Turistično naselje na Veliki planini — nekoč bogat gamsji revir